

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΓ' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑ-ΙΟΥ 1984

ΑΡΙΘ. 9

= ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ =

Εὐαγγέλιου Δ. Θεοδώρου, Ὁ ἀποκλιτισμένος λίθος. — Ἀρχιεπ. Κρήτης Τιμοθέου, Ἐργατικοί. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἀκάθιστος Ὕμνος. — Ἰωάννου Φουντοῦλη, Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Γρηγόριος ὁ Ε΄ καὶ ὁ πατριωτικὸς ρόλος του. — Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Δέκτορος Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, Ποιμαντικὰ σημεῖα στίξεως. — Γέροντος Φιλοθέου Ζερεβάκου (†), Παρανέσεις. — Βασ. Μουστακῆ, Οἱ ἄθλοι τοῦ Σαμφόν. — Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Γνωμοδότηση γιὰ τὴ «Χριστιανικὴ Ἐκκλησία» τῶν Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά. — Ἐπίκαιρα. — Εὐαγγέλιου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς Ἐφημερίους.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3,
Ζωγράφου. Τηλ. 77.87.978.

Ο ΑΠΟΚΥΛΙΣΜΕΝΟΣ ΛΙΘΟΣ

Οἱ μωροφόρες γυναῖκες, ποῦ ἄλιαν προῦτ τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων», μετέβαιναν σὶν τὸν τάφο τοῦ Κυρίου, εἶχαν ἀγανάκη καὶ ρωτοῦσαν ἢ μιὰ τὴν ἄλλη: «Τίς ἀποκλίσει ἡμῖν τὸν λίθον;». Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἦταν δικαιολογημένο, ἐφ' ὅσον ὁ λίθος, ποῦ ἦταν «μέγας σφόδρα» (Μάρκ. ιστ', 5) φανόταν σ' αὐτὰς ὡς μεγάλο ἐμπόδιο σὶν ἱερὸ σκοπὸ τους.

Μὲ τὸν λίθο αὐτὸ σφραγίσθηκε ὁ τάφος τοῦ Κυρίου ἀπ' τὸν ἐκπρόσωπο τῆς ρωμαϊκῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Τὸ σφράγισμα αὐτὸ φάνηκε ὡς ἐπιβεβαίωση καὶ τελεσιδικὴ ἐπικύρωση τῆς νίκης τῶν ἐχθρῶν τοῦ Σωτήρος. Ὅλες οἱ προσπάθειές τους, ὅλα τὰ μοχθηρὰ σκεδιά τους φάνονταν πὼς εἶχαν στεφθῆ ἀπὸ πλήρη ἐπιτυχία τῆ στιγμῆ, ποῦ ὁ Πιλάτος διέταξε νὰ σφραγισθῆ ὁ τάφος. Τότε φάνηκε, πὼς γιὰ πάντα ἐκλείσει καὶ τέθηκε σὶν ἀρχεῖο ὁ ἄτυχος φάκελλος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀπὸ Ναζαρέτ!

Κι ὅμως οἱ ἐχθροὶ τοῦ Χριστοῦ διαπεύσθηκαν, ὅταν σὲ λίγο ἀντιλήφθηκαν τὴν Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου καὶ εἶδαν τὸν ἀποκλιτισμένο λίθο τοῦ τάφου, τὶς θρασυμένες σφραγίδες, τοὺς συντριμμένους σιδερένιους μοχλοὺς καὶ τὰ διαλυμένα κλεῖδρα τῶν χαλκίνων πλῶν τοῦ Ἄδῃ, γιὰ τὰ ὁποῖα μίλησαν ὁ Ἡσαίας καὶ ὁ Ψαλμωδὸς καὶ τὰ ὁποῖα παρουσιάζει ἡ ὁρθόδοξη εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως.

Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι ἐγγύηση γιὰ τὸ ὅτι πάντοτε θὰ διαφεύδονται οἱ ἐχθροὶ τοῦ Ἀναστάσιου καὶ θὰ ἐπαναλαμβάνεται ὁ θρίαμβός Του διὰ τῶν αἰῶνων. Ὁ θρίαμβος αὐτὸς ἐξηγεῖ γιὰ τὴν «καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσι» τῆς Ἐκκλησίας (Ματθ. ιστ', 18). Πάντοτε οἱ ἀντιχριστιανικὲς σφύρες θὰ θραύονται πάλιν σὶν ἄκμονα τῆς Ἐκκλησίας.

Σ' αὐτὴ ἐπαναλαμβάνεται τὸ θαῦμα τῆς βάτου, ποῦ φλέγεται, ἀλλὰ δὲν κατακαίεται. «Ἦδη, ἔγραψεν ὁ ἅγιος Ἀγνοσιῦρος, μερικοὶ βλέπουν τὴν Ἐκκλησία καὶ λένε: Κινδυνεύει ν' ἀποθάνῃ. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο θὰ ἐκλείψῃ τὸ ὄνομά της. Ὑστερ' ἀπὸ λίγο δὲν θὰ υπάρχουν πιά Χριστιανοί. Κι ἐνῶ λένε αὐτὰ, ἐγὼ βλέπω αὐτοὺς νὰ πεθαίνουν κάθε μέρα, τὴν δὲ Ἐκκλησία νὰ διαμένῃ πάντοτε ὁρθὴ καὶ νὰ ἀγγέλη τὴ δύναμη τοῦ Θεοῦ σ' ὅλες τὶς γενεές».

*

Ὁ ἀποκλιτισμένος λίθος τοῦ τάφου τοῦ Κυρίου ἀφ' ἐνός θὰ μεταδίδῃ πάντοτε τὸ μήνυμα τοῦ Κυρίου: «Θαρσείτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωάν. ιστ', 33) καὶ ἀφ' ἐτέρου θὰ ἀφαιρῇ τὸ προσωπεῖο ἀπὸ κάθε προσωρινὸ φαινόμενικὸ θρίαμβο τῶν ἐκπροσώπων τῆς ἀπιστίας, τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ κακοῦ. «Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανῶς ἐγγελᾶσεται αὐτοὺς καὶ ὁ Κύριος ἐκμνησθεῖ αὐτούς» (Ψαλμ. β', 4).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ΕΡΓΑΤΙΚΟΙ

Του Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης
κ. ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Γιὰ τὴν ὑποχρέωση κάθε ἀνθρώπου νὰ ἐργάζεται ὁμιλεῖ αὐτὴ ἡ ἴδια ἡ φύση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ λογικὴ, τὸ συμφέρον καὶ οἱ ἀνάγκες τῆς ζωῆς. Χωρὶς τὴν ἐργασία δὲν γίνεται καμμιά πρόοδος. Ὅτι μεγάλο καὶ πολύτιμο ἔχει πετύχει μέχρι σήμερον ὁ ἀνθρώπος στὰ γράμματα, στὶς τέχνες, στὸν πολιτισμὸ εἶναι καρπὸς δουλειᾶς, ἰδρώτων καὶ μόχθου. Τὴν ἀνάγκη τῆς ἐργασίας συνιστᾷ ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆ δημιουργία τοῦ πρώτου ἀνθρώπου.

Ὁ Κύριός μας σὲ πολλὲς περιπτώσεις μίλησε γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ καθῆκον. Ἐφερε παράδειγμα τὸν οὐράνιο Πατέρα, ποῦ δὲν παύει νὰ δημιουργεῖ καὶ νὰ εὐεργετῆ. Ἐπειτα ὁμιλεῖ γιὰ τὸν ἑαυτὸ του. «Ὁ Πατήρ μου ἐργάζεται καὶ γὼ ἐργάζομαι». Λησιμονεῖ ἀκόμη καὶ τὴν ἀνάγκη τῆς τροφῆς καὶ τονίζει: «Πρέπει νὰ ἐργάζομαι νὰ τελειώσω τὸ ἔργο μου» καὶ στὴν τελευταία ἀρχιερατικὴ του προσευχὴ δὲν παραλείπει νὰ βεβαιώσει: «Τὸ ἔργο ποῦ μοῦ ἀνέθεσες τὸ ἐτελείωσα».

Καταδικάζει τὸν πονηρὸ δούλο, ποῦ ἦταν ὀκνηρὸς καὶ δὲν δούλευε, ὅπως καὶ τὸν ἄλλο δούλο, ποῦ ἔκρινε τὸ τάλαντο στὴ γῆ καὶ δὲν ἐργάστηκε νὰ τὸ πολλαπλασιάσει.

Γιὰ τὸ καθῆκον τῆς ἐργασίας μίλησαν οἱ Ἀποστολοὶ. Ὅπως ὁ Παῦλος, ὅταν δηλώνει, «ὅποιος δὲν ἐργάζεται δὲν πρέπει νὰ τρώγει». Πολὺ σοφὰ οἱ ἀρχαῖοι παρετήρησαν, «ἡ ἀργία εἶναι μητέρα κάθε κακίας».

Ἄν αὐτὸ εἶναι τὸ καθῆκον κάθε ἀνθρώπου, πολὺ περισσότερο ἐπιβάλλεται στοὺς κληρικοὺς. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι γιὰ δουλειά. Ὁ χρόνος ποῦ χάνεται σὲ ἀδράνεια εἶναι ζημιὰ μεγάλη. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου, «ἐργάζεσθε ὅσο εἶναι ἡμέρα, δηλαδή ὅσο θὰ ζῆτε». Ἐρχεται ἡ νύχτα, δηλαδή ὁ θάνατος, ποῦ δὲν θὰ μπορεῖτε πλέον νὰ κάνετε τίποτα καὶ τονίζει πὼς καθένας θὰ κριθεῖ ἀπὸ τὰ ἔργα του.

Γεννᾶται τώρα τὸ ἐρώτημα ποῖα θὰ εἶναι ἡ ἐργασία τοῦ κληρικοῦ. Βέβαια «ἐκαστος, ἴδιον χάρισμα ἔχει» καὶ στὴν ποικιλία τῶν χαρισμάτων ὀλοκληρώνεται σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τὸ ἔργο τῆς σωτηρίας. Καθένας καλεῖται νὰ ἐργασθεῖ στὸν τομέα ποῦ μπορεῖ περισσότερο νὰ ἀποδώσει, χωρὶς νὰ παραβλέπει δὺο βασικὲς ἀλήθειες, σχετικὰ μὲ τὸ ἔργο του.

Τὸ πρῶτον εἶναι λατρευτικὸ, ἀγιαστικὸ, λειτουργικὸ, τελετουργικὸ. Ἐδῶ θὰ διαθέσει πολλὲς δυνάμεις καὶ ἀρκετὸ χρόνο. Εἶναι θλιβερὸ νὰ βλέπεις μιὰ περιφέρειαν χωρὶς ναὸ καὶ νὰ μὴ ὑπάρχει ὁ κληρικὸς ποῦ θὰ ἀναλάβει αὐτὴ τὴν ἀποστολή. Ἄλλος θὰ βρεῖ ναὸ ἀλλὰ ἴσως χρειάζεται ἀνακαίνιση, ἐξωραϊσμὸ, τακτοποίηση. Ἄλλος θὰ βρεῖ ναὸ κενό, φτωχικὸ καὶ ἐρημὸ ἀπὸ ὅ,τι χρειάζεται γιὰ νὰ λειτουργήσῃ κανονικά. Ἀκαταστασία, ἐλλείψεις, παλιὰ καὶ βρώμικα πράγματα, θὰ ἐλέγχουν τὸν κληρικὸ αὐτὸν τὰ ἴδια του τὰ λόγια,

στὴν ὀπισθάμβωνο εὐχῆ, «ἀγίασον τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ οἴκου σου».

Κληρικοὶ ἀδιάφοροι καὶ ὀκνηροὶ σὲ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ κανονικὴ διεξαγωγὴ τῆς λατρείας καὶ τοῦ ἀγιαστικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀνάξιοι ὑπηρετῆς τοῦ θυσιαστηρίου ἀπὸ ἀνικανότητα ἢ καὶ ὑποκρισία, γιὰ νὰ μὴ ποῦμε ἀπιστία καὶ ἀσέβεια.

Δραστήριος κληρικὸς στὴν ἐκκλησία του μπορεῖ νὰ ὀνομασθεῖ σωστὸς ἱερουργός, ἐργάτης τοῦ ναοῦ, ὑπέρτης τοῦ θυσιαστηρίου.

Αὐτὸ ὅμως εἶναι τὸ ὑλικὸ μέρος. Θὰ χρειαστεῖ πολλὴ δουλειὰ νὰ ὀλοκληρωθεῖ στὸν ναὸ, στὴν λατρεία, τὸ ἔργο του. Ἡ σωστὴ διδασκαλία, τὸ κήρυγμα, ἡ καλλιεργημένη φωνὴ στὴν ψαλμοδία, ἡ τέλεση τῶν Μυστηρίων, ἀπαιτοῦν δουλειά, κόπο, προσπάθεια, ζήλο, ὥστε νὰ ἀνταποκριθεῖ ὅπως πρέπει στὶς ἀπαιτήσεις καὶ στὶς ἀνάγκες τοῦ ἐκκλησιασματος. Γιατὶ ἀλήθεια, κανεὶς δὲν θὰ δικαιολογήσῃ τὸν κληρικὸ ποῦ δὲν φροντίζει καὶ καταρτισθεῖ σὲ ὅ,τι τὸ ἔργο του ἀπαιτεῖ.

Ὁ δεῦτερος τομέας τοῦ ἔργου τοῦ κληρικοῦ εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸν ναὸ. Μεγάλος τομέας, μὲ πολλὲς ὑποχρεώσεις. Τὸ σπῆτι, ἡ οἰκογένεια τοῦ ἐφημερίου, εἶναι καθρέφτης τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Τὸ ποίμνιο θέλει τὸν ἱερέα ἀληθινὸ ποιμένα. Δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ προσφορά τῆς θυσίας. Πάνω ἀπὸ ὅλα τὰ ὀλοκαυτώματα εἶναι ἡ ἀγάπη στὸν ἀνθρώπο. Ὁ ἱερέας καὶ ὁ λευίτης ἔτρεχαν γιὰ τὸν ναὸ μὰ μπροστά των ἦταν ὁ τραυματίας, ὁ ἡμιθανὴς καὶ τὸν ἐγκατέλειψαν στὸ ἔλεος τῶν τραυμάτων καὶ τῶν ληστῶν.

Ὁ ἀληθινὸς κληρικὸς παίρνει δύναμη καὶ χάρι ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν λατρεία ἀλλὰ γιὰ νὰ κατέβῃ στὴν κοινωνία νὰ ἀναζητήσει τὸ χαμένο πρόβατο. Ὁ καλὸς ποιμὴν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων». Ὁ λύκος εἶναι ἔτοιμος σὲ κάθε στιγμή νὰ τὰ κατασπαράξῃ. Ὁ κληρικὸς, κοντὰ στὰ νιάτα, ποῦ τόσο εὐκόλα συντριβόνται. Κοντὰ στὴν οἰκογένεια, ποῦ τόσο δοκιμάζεται, πυρπολεῖται καὶ διαλύεται. Κοντὰ στὸν πονεμένο καὶ στὸν ἀρρωστο, τὸν κατατρεγμένο καὶ ἀδικημένο, ποῦ ἀπελπίζεται καὶ ναυγαεῖ. Ὁ κληρικὸς, ὁ ἐφημέριος μέσα στὴν κοινωνία, στὶς ἀνάγκες της καὶ στὰ προβλήματά της. Δουλειὰ μὲ συμπαράσταση, χωρὶς νὰ ἀφομοιώνεται καὶ νὰ παρασύρεται ἀπὸ ὅσα ἄσχημα ἔχει ὁ κόσμος. Δὲν μετρεῖται στὰ πάθη των, στὶς κοσμικὲς σκοπιμότητες, στὶς ἀντιχριστιανικὲς ἰδέες, στὰ παραστρατήματα, στὰ σκοτεινὰ ἔργα. Ἐρχεται νὰ εἶναι φῶς, γιὰ ὅσους βρίσκονται στὸ σκοτάδι. Νὰ δώσει ἀγάπη, ὅπου βασιλεύει τὸ μῖσος. Νὰ γίνῃ παρήγορος, ὅπου ὁ πόνος καὶ ἡ πικρία κάνουν ἀβίωτη τὴ ζωὴ. Ἐρχεται νὰ ἀνοίξῃ τὸν δρόμο καὶ νὰ βοηθήσῃ πνευματικὰ καὶ ὅσο μπορεῖ ὑλικά νὰ βροῦν οἱ ἀνθρώποι Ἐκεῖνον ποῦ εἶναι «ἡ ὁδός, ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή».

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ ΥΜΝΟΣ*

(Β' ΣΤΑΣΙΣ)

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

7. Η ΚΑΘΑΡΣΙΣ

«*Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον
ὃν λελάληκα ὑμῖν.*» (Ἰω. ιε' β')

Εἰς τὸ τέλος τῆς «Καθαροὶ» Ἑβδομάδος ἀκούεται ἐκ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Κυρίου· «*Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.*»

Τὴν διαπίστωσιν αὐτὴν ἔκανε ὁ Κύριος περὶ τῶν μαθητῶν Του, εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιγείου δράσεώς Του, ὅταν ἐπέκειτο ἤδη τὸ Πάθος Του. Παρέχει διὰ τοὺς μαθητάς Του τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἦσαν «*ἤδη καθαροί*», ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ κάθε ἡθικῆν κηλίδα καὶ ρύπον ἐξ ἁμαρτιῶν· καὶ τὴν κάθαρσιν αὐτὴν ἐπέτυχον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ λόγου καὶ τῆς διδασκαλίας, πού ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα εἶχαν ἀκούσει ἀπὸ Αὐτόν.

Διὰ πόσους ἄρα γε ἐξ ἡμῶν τῶν χριστιανῶν θὰ μπορούσε ὁ Κύριος νὰ ἐπαναλάβῃ σήμερα τὸ «*Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε*»; Μὲ τὴν λήξιν δὲ τῆς Καθαρᾶς ἑβδομάδος, τοῦ παρόντος ἔτους, ποῖοι ἄρα γε μπορούν νὰ εἴπουν ὅτι ἐδέχθησαν καὶ ἔθεσαν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ σύνθημα τῆς καθαρότητος, τὸ ὁποῖον ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του καὶ ἐφέτος μᾶς προέβαλε;

1. Ἀναμφιβόλως εἶναι δείγμα πολιτισμοῦ ἢ εὐαισθησίας εἰς τὰ ζητήματα τῆς καθαρότητος. Καὶ ἀντιθέτως· ὅταν διαπιστώσωμεν ἕλλειψιν καθαρότητος, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι τὸ ἐπίπεδον τοῦ πολιτισμοῦ δὲν εἶναι ὑψηλόν.

Ἄν αὐτὸ ἰσχύη προκειμένου περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὀψεων τῆς καθαρότητος, εἶναι πολὺ σημαντικώτερον προκειμένου περὶ τῆς ἐσωτερικῆς (ψυχικῆς) καθαρότητος, ἢ ὅποια πρέπει νὰ διακρίνῃ τὸν προηγημένον ἄνθρωπον, καὶ μάλιστα τὸν χριστιανόν.

Εἶναι ἀλάνθαστον δεῖγμα χριστιανικῆς προόδου ἢ φροντίς καὶ ἡ προσοχὴ νὰ εἴμεθα εἰς τὴν ζωὴν μας — εἰς ὅλον τῆς τὸ θάθος καὶ τὸ πλάτος — καθαροὶ καὶ ἀνεπιληπτοί. Δὲν εἶναι ἐπομένως παρωνυχίς, ἀλλ' ἀποτελεῖ βασικὸν χρέος τοῦ χριστιανοῦ, νὰ ἐξετάξῃ συνεχῶς, κατὰ πόσον εἶναι ἀπηλλαγμένος «*ἀπὸ πάσης κηλίδος*», ὅ-

πως καθημερινῶς εὐχόμεθα πρὸς τὸ Πανάγιον καὶ Παράκλητον Πνεῦμα, λέγοντες· «*ἔλθε καὶ σκῆνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθαρίσον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος...*».

Θὰ πρέπει δὲ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ υπογραμμίσωμεν ὅτι, διὰ τὴν Παναγίαν Παρθένον — εἰς τὴν ὁποίαν ἀναμέλομεν ἐγκώμια καὶ «*χαριετισμοὺς*» — ἦτο συνεχῆς μέλημα νὰ διατηρῆται ἀταλάντευτος εἰς τὴν γραμμὴν τῆς ἀγιότητος, ὥστε ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ νὰ μὴ διακρίνῃ εἰς Αὐτὴν οὐδὲ τὴν παραμικρὰν κηλίδα, διὰ νὰ εἶναι ὄντως «*ὁ καθαρῶτατος ναὸς τοῦ Σωτῆρος*», ὅπως Τὴν προώρισεν ἡ εὐδοκία Του.

2. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ κριτήρια καὶ τὸ μέτρον τῆς καθαρότητος, παρεμβάλλεται συνήθως ἕνας ὑποκειμενισμὸς. Δὲν κρίνομεν ἀντικειμενικά, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὰς προτιμήσεις μας. Πολλὰκις χαρίζομεθα εἰς τὸν ἑαυτόν μας. Παραβλέπομεν πολλὰ, τὰ ὁποῖα ἐν τούτοις ἀποτελοῦν ἀδυναμίας μας· καὶ κηλίδας εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν προσωπικότητά μας.

Διὰ τοῦτο εἶναι ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς, ὅτι ὁ Κύριος τὴν διακήρυξιν τῆς καθαρότητος τῶν μαθητῶν Του τὴν συνέδεσε μὲ τὰ ἰδικά Του κριτήρια. Μέτρον κρίσεως καὶ συγκρίσεως ἔθεσε τὸν λόγον Του. Καὶ εἶπεν· «*Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν.*» Ἠθέλησεν οὕτω νὰ προσδιορίσῃ ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν ὡς καθαρῶν («*ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε*») ὀφείλεται εἰς τὸν ἰδικόν Του λόγον· εἰς τὴν ἰδικὴν Του διδασκαλίαν καὶ διαφώτισιν.

Θέλεις καὶ σύ, χριστιανέ, νὰ γνωρίζῃς τὸν βαθμὸν τῆς ψυχικῆς σου καθαρότητος; Δὲν θὰ κρίνῃς μὲ δικὰ σου μέτρα, ἀλλὰ μὲ τὸν λόγον καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ πνευματικὸς καθρέπτης μας. Καὶ ὅπως, ἂν ὁ συνηθισμένος καθρέπτης δείξῃ τὴν παραμικρὰν κηλίδα ἢ στίγμα εἰς τὸ πρόσωπόν μας, φροντίζομεν νὰ τὸ ἐξαλειψώμεν, ἔτσι, μὲ κάτοπτρον τὸν ἡθικὸν νόμον τοῦ Εὐαγγελίου, πρέπει νὰ ἐξαλειψώμεν ὅτι ὑπάρχει ὡς ἁμαρτία εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ ὡς θάρος εἰς τὴν συνείδησιν. Καὶ συγκεκριμένως· ἐὰν εἶσαι παραβάτης καὶ πταίστης εἰς τὰ διάφορα «*μὴ*» καὶ «*οὐ*» τῶν ἀπαγορευτικῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, πρέπει νὰ κατανοήσῃς καὶ νὰ ἀπαλλαγῇς ἀπὸ τὰς ἀντιστοίχους ἡθικὰς ἑλλείψεις καὶ ἀδυναμίας σου. Καὶ ἀκόμη περισσότερον· πρέπει νὰ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 85 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7-8 τεύχους

«Χαίρε αοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον».

ἀνεξῆς ὑψηλότερα· ἐκεῖ ὅπου μᾶς δείχνει ὁ τέλειος νόμος τοῦ Εὐαγγελίου· εἰς τὴν δλοκληρωμένην ἡθικὴν κάθαρσιν, ποῦ δὲν ἀνέχεται οὔτε τὰς ρίζας καὶ τὰ κίνητρα, οὐδὲ τὴν παραμικρὰν διάθεσιν καὶ κίνησιν καὶ ἐπιθυμίαν πρὸς ἁμαρτίαν· ἀλλὰ θέλει γὰρ «κ α θ α ρ ί σ ω μ ε ν ε α υ τ ο ῦ ς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ Θεοῦ» (Β' Κορ. ζ' 1).

3. Διότι καὶ τοῦτο δὲν πρέπει γὰρ μᾶς διαφεύγει· ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διευκρινίζει ὅτι δὲν ἀρκεῖ ἡ ἀποφυγὴ ἐπιληψίμων πράξεων. Ἄλλ' ἡ ψυχικὴ καθαρότης ἐκτείνεται εἰς βάθος καὶ πλάτος. Καὶ ἐλέγχει καὶ τὰ συναισθήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας καὶ τὰ ἡθικὰ θεμέλια τῆς προσωπικότητος, διὰ τὸ ὑπάρχει βαθεῖα ἀγνότης καὶ εἰλικρίνεια καὶ συνεπὴς χριστιανικὴ ζωὴ.

Μικρὸν τὸ ὄφελος, ἐὰν δὲν προέδῃ εἰς διάπραξιν τοῦ κακοῦ, ὑπάρχει ὅμως μέσα σου ἡ ἐμπάθεια καὶ τὸ μῖσος ἢ κάποια ἄλλη πονηρὰ καὶ μὴ ἀγνή διάθεσις, καὶ δὲν ἐλέγχει τὴν κατάστασιν. Ἐὰν τὰ συναισθήματά μας δὲν εἶναι συναισθήματα ἀγάπης ἀπέναντι τοῦ πλησίον· καὶ ἐὰν οἱ σκοποὶ εἶναι δόλοιοι καὶ αἱ ἐπιθυμίαι· ἐφάρμαχοι καὶ ἀντιθετοὶ πρὸς τὴν ἀγνότητα, αὐτὰ, ὅσον καὶ ἂν συγκαλύπτονται μὲ ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν ποῦ δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἐπιλήψιμον, παραμένουν ἐσωτερικὰ πληγαὶ καὶ σκιαὶ ποῦ προμηγύουν ἐνδεχόμενα ἔκτροπα ἤδη κωφοροῦμενα καὶ ἐξελισσόμενα· ἔτοιμα γὰρ ἐκδηλωθοῦν εἰς τὴν πρώτην εὐκαιρίαν, ἂν δὲν ὑπάρξῃ κάθαρσις, τ.ἔ. ἡθικὴ ἀντίστασις, μετάνοια, ἐξομολόγησις, ἐνίσχυσις τοῦ ἀγῶνος διὰ τῆς ἀγιαστικῆς θείας χάριτος.

Ἄς σημειωθῇ ἐν τέλει ὅτι εἰς τὴν κάθαρσιν αὐτὴν συμβάλλει καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, ἄμεσον, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἐχει δὲ καὶ αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἢ φράσιν τοῦ Κυρίου «ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν...». Ὅτι δηλ. αὐτὸς οὗτος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ Εὐαγγέλιον, «δύναμις Θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι» (Ρωμ. α' 16. Πρβλ. καὶ «ἀγίασον αὐτοὺς τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σοὺς ἀλήθειά ἐστι» Ἰω. ιη' 17). Ὁ χριστιανὸς, ἐπομένως, ὁ πρόθυμος εἰς τὸ θεῖον κήρυγμα καὶ τὴν μελέτην τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, δὲν διαφωτίζεται ἀπλῶς περὶ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ παίρνει καὶ δύναμιν· αἰσθάνεται ὅτι λαμβάνει ἐνίσχυσιν ἄνωθεν· ἔχει τὴν αἴσθησιν, διὰ τὸν ἑαυτόν του, ὅτι διαθέτει ἠδξήμενας δυνατότητας εἰς τὸν ἀγῶνά του· καὶ ὅτι ἡ τόνωσις αὐτὴ δὲν εἶναι κάτι ἀπὸ τὴν ἰδικὴν του φύσιν· «τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον... ἵνα μὴ τις καυχῆσθῃται» (Ἐφ. β' 8).

Ἄς ἐνστερησιθῶμεν λοιπόν, ἀδελφοί, τὸ μήνυμα τῆς ψυχικῆς καθαρότητος, εἰς βάθος καὶ εἰς πλάτος. Καὶ ἄς μὴ ἀνεχώμεθα εἰς τὴν ψυχὴν μας «σπίλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἄμωμος» (Ἐφ. ε' 27)· τοῦτο ἄς φροντιζόμεθα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν, τόσον ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν πράξεων, ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικωτέρων πτυχῶν τῆς προσωπικότητός μας.

Ἡ δὲ χάρις τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ λόγος Αὐτοῦ ὁ σωτήριος, εἶθε γὰρ κατευθύνουν τὰ διαδήματά μας εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ θεάρεστον, διὰ τὸ ἐπαναλάβῃ καὶ δι' ἡμᾶς τὸν εὐφημον καὶ μακάριον λόγον Του· «ἦ δ ἡ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον, ὃν λελάληκα ὑμῖν».

Δὲν εἶναι ποτε εὐχάριστον γὰρ ὑπάρχουν ἐχθροὶ καὶ πόλεμοι. Ἄλλ' ὅταν, ἐπὶ τέλους, οἱ ἐχθροὶ εἶναι φανεροὶ καὶ γνωστοί, εἶναι δυνατὴ καὶ ἡ ἀμυνα καὶ ἡ καταπολέμησις των. Ὅταν ὅμως εἶναι ἀόρατοι, εἶναι περισσότερον ἐπικίνδυνοι.

Εἰς τὰς μάχας ὁ στρατὸς δὲν φοβεῖται τόσον τοὺς φανερούς, ὅσον τοὺς ὑποκρυπτομένους ἐχθρούς, οἱ ὅποιοι παρουσιάζονται ἀπροόπτως. Καὶ οἱ ὑπουλοὶ καὶ ἐπικίνδυνοὶ ἐχθροὶ τῆς υἰείας μας δὲν εἶναι· αἱ γνωσταὶ ἀσθένειαι, ποῦ ἀντιμετωπίζει ἡ ἱατρικὴ, ἀλλὰ κυρίως τὰ ἀγνωστα καὶ ἀφανῆ αἷτια, τὰ ἀνεξιχνίαστα ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην. Αὐτὰ εἶναι περισσότερον ἀπειλητικὰ καὶ πολλάκις ἀκαταμάχητα.

Διὰ τοῦτο ὁ ἱ. ὕμνογράφος τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, θέλων γὰρ τονίσῃ τὴν ἐφ' ἡμᾶς προστασίαν τῆς Παναγίας, λέγει περὶ Αὐτῆς ὅτι· εἶναι· ἡ ἀμυνα καὶ ἡ κάλυψις μας ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῶν «ἀ ο ρ ἄ τ ω ν ἐ χ θ ρ ῶ ν». Ἄς τὸν ἀκολουθήσωμεν εἰς τὸ ἀντίστοιχον «χ α ἱ ρ ε» ποῦ ἔψαλε πρὸς Αὐτήν, λέγων· «Χ α ἱ ρ ε ἀ ο ρ ἄ τ ω ν ἐ χ θ ρ ῶ ν ἀ μ υ ν τ ῆ ρ ι ο ν».

1. Ὅταν ἐξυμνῆται ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ὡς «ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον», δὲν πρόκειται δι' ἐχθρούς ποῦ ἀπειλοῦν, ὑπουλοὺς ἔστω, τὴν σωματικὴν μας ὑπόστασιν καὶ ἀσφάλειαν. Οὔτε δι' ἀπειλὰς καὶ ἐπιθέσεις καὶ φθορὰς ποῦ γίνονται εἰς βάρος μας μὲ ὄλικα μέσα καὶ ὄπλα. Ἀλλὰ περὶ πνευματικῶν ἐχθρῶν καὶ πνευματικῆς φύσεως ὄπλων καὶ ἐπιθέσεων. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ αὐτῆς ἡ Παναγία εἶναι, οὕτως εἶπεῖν, δι' ἡμᾶς ἓνα τεῖχος καὶ προπύργιον ἀσφαλείας· μία θωράκισις προστατευτικὴ. Μία ἰσχυρὰ παρῆμοσις πρὸς ἀμυναν καὶ ἀπόκρουσιν ἐχθρῶν καὶ κινδύνων ποῦ ἀπειλοῦν τὴν ψυχὴν μας καὶ διακινδυνεύουν τὴν σωτηρίαν μας.

Πρῶτος δὲ τοιαύτης φύσεως ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶναι, ἀπ' ἀρχῆς, ὁ διάβολος. Ἐχθρὸς ἀόρατος καὶ ἀφανῆς, ὅσον καὶ ὑπουλος καὶ πονηρός. Μερικοὶ νομίζουν ὅτι ὁ διάβολος εἶναι ἀνύπαρκτος. Ἐχουν τὴν ἰδέαν ὅτι, μὲ τὴν λέξιν διάβολος, ἀπλῶς προσωποποιεῖται ἡ ἔννοια καὶ ἡ δύναμις τοῦ κακοῦ.

Ἀλλὰ πλανῶνται, πλάνην δλεθρίαν θὰ ἐλέγομεν. Δὲν θὰ ὑπάρξῃ διὰ τὸν διάβολον μεγαλύτερα ἐπιτυχία, ἀπὸ τὸ γὰρ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἶναι ἀνύπαρκτος. Ὅποτε αὐτὸς, ἀόρατος ὅπως εἶναι, θὰ δρᾷ τελείως ἀνεόχλητος, ἀφοῦ τὰ θύματά του δὲν θὰ ἀμύνονται κἂν καὶ δὲν θὰ λαμβάνουν μέτρα προστασίας καὶ ἀσφαλείας ἀπὸ ἐχθρὸν τὸν ὅποιον ἐπιμένουν γὰρ ἀγνοοῦν.

Καὶ ὅμως ὅλον τὸ ἐπὶ τῆς γῆς ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ στόχον καὶ σκοπὸν ἔχει τὴν κατάργησιν «τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ» (Πράξ. κστ' 18) καὶ τὴν ἐξουθένωσιν του. «Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου» (Α' Ἰωάν. γ' 8). Δι' αὐτὸ ἐνηνθρώπησεν, «ἵνα λύσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶ τὸν διάβολον» (Ἐβρ. β' 14).

Εἶναι ρητὴ καὶ σαφής, καὶ δὲν ἀφίνει· καμμίαν ἀμφιβολίαν ἢ διαβεβαίωσις τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς προ-

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 103)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 86 τοῦ προηγουμένου τεύχους)

Ἡ ἐπανάληψις τῶν ἰδίων εὐαγγελικῶν ἢ ἀποστολικῶν περικοπῶν στὶς λειτουργίες τῶν καθημερινῶν οφείλεται στὸ σύστημα τῆς κατ' ἐκλογὴν ἀναγνώσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης, ποὺ ἀκολουθεῖ τὴν πορεία τοῦ ἡμερολογιακοῦ ἔτους ἀπὸ τὴν 1η Σεπτεμβρίου μέχρι τὴν 31η Αὐγούστου. Γιὰ τὶς ἑορτὲς τοῦ ἐνιαυσίου αὐτοῦ κύκλου, δεσποτικές, θεομητορικές καὶ ἑορτὲς ἁγίων, ἔχουν ἐπιλεγῆ καταλληλὰ —κατὰ τὸ δυνατὸν— ἀναγνώσματα. Ἐνα κριτήριον γιὰ τὴν ἐπιλογή τους ἦταν ἡ ιδιότητα τοῦ ἁγίου, ἀποστόλου, προφῆτου, μάρτυρος, ἱεράρχου, ὁσίου κ.λπ. Ἐτσι γιὰ τὶς ἴδιες κατηγορίες ἁγίων ἐπαναλαμβάνονται συνήθως οἱ ἴδιες περικοπές.

Βέβαια ἀπὸ τὸ Τυπικὸ τίθεται ἓνα ὄριο, ποὺ περιορίζει τὴν ἀνάγνωσι τῶν εἰδικῶν ἀναγνωσμάτων τῶν ἁγίων μόνον στοὺς «ἐορταζόμενους» ἁγίους, σ' αὐτοὺς δηλαδὴ ποὺ προβλέπεται κατὰ τὸν ὄρθρο ἢ ψαλμωδία τῆς μεγάλης δοξολογίας. Τὸ ὄριο ὅμως αὐτὸ εὐκόλα μετακινεῖται. Καὶ ἀπὸ τὰ λειτουργικὰ βιβλία βλέπουμε καὶ ἀπὸ τὴν πράξι διαπιστώνουμε ὅτι πολὺ εὐκόλα ἓνας ἅγιος ἀπὸ «μὴ ἐορταζόμενος» γίνεται «ἐορταζόμενος». Στὰ Μηναιὰ συχνὰ παρεμβάλλεται ἡ τυπικὴ διάταξι: «εἰ μὲν ἐορτάζεται ὁ ἅγιος» ἢ «εἰ βοῦλει ποιήσον δοξολογίαν μεγάλην». Παλαιότερα πολὺ ὀλιγοτέρων ἁγίων τὰ ἀπολυτικά ψαλλόταν κατὰ τὸν ὄρθρο ἢ μνημονεύονταν ἢ μνήμη τους κατὰ τὶς ἀπολύσεις. Μιὰ ὀνομαστικὴ ἐορτὴ ἢ μιὰ εἰκόνα ἢ ἓνα τεμάχιο ἁγίου λειψάνου μεταβάλλει τὴν ἀκολουθία ἐνὸς ἁγίου σὲ ἐορταστικὴ. Ἐξ ἄλλου στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς, ἀπὸ ὅσο γνωρίζω, βρίσκουν πρακτικώτερον καὶ εὐκολώτερον, ἴσως καὶ γιὰ οἰκονομία χρόνου, νὰ ψάλουν τοὺς αἴνους, ἐν ἀνάγκῃ μὲ τὰ ἐσπέρια στιχηρά, καὶ τὴ μεγάλη δοξολογία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ περάσουν στὴ θεία λειτουργία, παραλείποντας τὰ πληρωτικά, τὰ ἀπόστιχα, τὸ τρισάγιο καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ὄρθρου. Ἐτσι ὅμως πολλαπλασιάζονται οἱ περιπτώσεις ἀναγνώσεως τῶν ἀναγνωσμάτων τῶν ἁγίων, ἐπομένως καὶ οἱ ἐπανάληψεις τῶν ἰδίων περικοπῶν.

Γιὰ νὰ δειχθῆ ἡ ἔκτασις ποὺ ἔχει προσλάβει αὐτὴ ἡ πράξις κάναμε μιὰ μικρὴ στατιστικὴ ἔρευνα στὸ ἰσχὺν Τυπικόν, παίρνοντας ὡς παράδειγμα μιὰ περίοδο ἑκατὸν ἡμερῶν τοῦ ἔτους 1983. Βασίζομαστε στὸ «Ἡμερολόγιον - Τυπικόν» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ ἔτους αὐτοῦ. Παίρνομε δειγματοληπτικὰ τὴ χρονικὴ περίοδο ἀπὸ τὶς 19 Σεπτεμβρίου (Δευτέρα Α' ἐβδομάδος Λουκᾶ) μέχρι τὶς 27 Δεκεμβρίου. Ἀπὸ τὶς 100 αὐτὲς ἡμέρες ἀφαιροῦμε τὶς

14 Κυριακὲς καὶ μένουσι 86 καθημερινές. Ἀπ' αὐτὲς τὶς 86 ἡμέρες, γιὰ τὶς ὁποῖες προβλέπονται 85 λειτουργίες (ἡ 23η Δεκεμβρίου δὲν λειτουργεῖται λόγῳ τῶν μεγάλων Ὁρῶν τῶν Χριστουγέννων), μὲ ἰσάριθμα ἀποστολικὰ καὶ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα, μόνον δέκα ἀποστολικὰ ἀναγνώσματα εἶναι τῆς ἡμέρας, δηλαδὴ ἀπὸ τὴ συνεχῆ ἀνάγνωσι τῶν Ἐπιστολῶν, ἐνῶ 75 εἶναι ἀναγνώσματα ἐορτῶν ἢ ἐορταζόμενων ἁγίων. Οἱ εὐαγγελικὲς ἐξ ἄλλου περικοπὲς ἔρχονται περίπου μισὲς - μισές: 41 ἀπὸ τὴν κατὰ συνέχειαν ἀνάγνωσι καὶ 44 ἀπὸ τὶς περικοπὲς τῶν ἐορτῶν καὶ τῶν ἐορταζόμενων ἁγίων. Ἀπὸ τὶς περικοπὲς τώρα αὐτὲς τῶν ἀποστόλων τῶν ἐορταζόμενων ἁγίων μία (Ἐφεσ. ς' 10-17) διαβάζεται ἐννέα φορὲς μέσα στὴν ἴδια αὐτὴ περίοδο, ἀκόμα καὶ σὲ συναπτὲς ἡμέρες (20, 27 Σεπτ., 12, 13, 14 Ὀκτ., 15 Νοεμ., 10, 13 καὶ 14 Δεκ.), δύο διαβάζονται ἀπὸ πέντε φορὲς (Α' Κορ. δ' 9-16: 6 Ὀκτ., 10, 14, 16 καὶ 30 Νοεμ. — Ἐβρ. ια' 33 — ιβ' 2: 7, 17, 24 Ὀκτ., 7 Νοεμ., 17 Δεκ.), μία τέσσερις φορὲς (Β' Τιμ. α' 8-18: 22 Σεπτ., 15 Ὀκτ., 28 Νοεμ., 15 Δεκ.), τέσσερις ἀπὸ τρεῖς φορὲς (Β' Κορ. δ' 6-15: 28 Σεπτ., 11 Νοεμ., 26 Νοεμ., — Β' Κορ. θ' 6-11: 21 Ὀκτ., 4 καὶ 12 Νοεμ. — Γαλάτ. ε' 22 - ς' 2: 29 Σεπτ., 20 Ὀκτ., 5 Δεκ. — Β' Τιμ. β' 1-10: 20, 26 Ὀκτ., 18 Νοεμ.), ἐπτά ἀπὸ δύο φορὲς (Γαλάτ. γ' 23 - δ' 5: 5 Νοεμ., 22 Δεκ. - Γαλάτ. δ' 22-27: 23 Σεπτ., 9 Δεκ. — Ἐφεσ. ε' 8-19: 8 Ὀκτ., 12 Δεκ. — Β' Θεσ. β' 13 - γ' 5: 7 καὶ 8 Δεκ. — Ἐβρ. ζ' 26 - η' 2: 4 καὶ 22 Ὀκτ. — Ἐβρ. ι' 32-38: 5 καὶ 9 Νοεμ. — Ἐβρ. ιγ' 7-16: 23 Νοεμ., 17 Δεκ.). Δυὸ μάλιστα ἀπὸ τὶς ἴδιες ἀποστολικὲς περικοπὲς ἐπαναλαμβάνονται καὶ στὶς Κυριακὰς τῆς περιόδου αὐτῆς (Γαλάτ. γ' 23 - δ' 5: 4 Δεκ. - Ἐβρ. ζ' 26 - η' 2: 13 Νοεμ.). Ἄς σημειώσουμε δὲ ὅτι καὶ 27 τουλάχιστον ἀπὸ τὶς ἀποστολικὲς αὐτὲς περικοπὲς τῶν ἐορτῶν εἶναι ἐπανάληψεις περικοπῶν τῶν Κυριακῶν τοῦ ἔτους.

Ἀπὸ τὶς εὐαγγελικὲς πάλι περικοπὲς τῆς περιόδου αὐτῆς μία διαβάζεται πέντε φορὲς (Ἰωάν. ι' 9 - 16: 4 Ὀκτ., 9 Νοεμ., 12, 16 καὶ 17 Δεκ.), τρεῖς ἀπὸ τρεῖς φορὲς (Λουκ. ς' 17-23: 28 Σεπτ., 21 Ὀκτ., 6 Δεκ. — Λουκ. ι' 38-42 - ια' 27-28: 24 Σεπτ., 28 Ὀκτ., 21 Νοεμ. — Λουκ. κα' 12-19: 20 Σεπτ., 12 Ὀκτ., 2 Νοεμ.) καὶ πέντε ἀπὸ δύο φορὲς (Ματθ. ι' 1. 5-8: 1 καὶ 17 Νοεμ. — Ματθ. ια' 27-30: 20 Ὀκτ., 5 Δεκ. — Λουκ. ι' 16-21: 1 Ὀκτ., 8 Νοεμ. — Λουκ. ιβ' 2-12: 25 Ὀκτ., 3 Νοεμ. — Ἰωάν. ιε' 17 - ις' 2: 26 Ὀκτ. καὶ 24 Νοεμ.).

(Συνεχίζεται)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο Ε΄ ΚΑΙ Ο ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ

Με συρροή μεγάλου πλήθους κλήρου καὶ λαοῦ πραγματοποιήθηκε τὴν Κυριακὴ 8 Ἀπριλίου, 7 μ.μ., στὸν φιλολογικὸ σύλλογο «Παρνασσὸς» ἡ ἐκδήλωση τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἐπιθέσεων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, στὴν ὁποία συμμετέχουν ἑκπρόσωποι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τῶν ὁμίρων Ἱ. Μητροπόλεων καὶ πολλῶν κοινωνικῶν φορέων καὶ χριστιανικῶν ὁργανώσεων. Θέμα: «Γρηγόριος ὁ Ε΄ μέσα ἀπὸ τὰ ἔγγραφα καὶ τίς πηγές τοῦ Ἀγώνα». Στὴν ἀρχὴ τὸν λόγο ἔλαβε ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κοσιδάκης, Πρόεδρος τοῦ «Παρνασσὸς», ὁ ὁποῖος καὶ ἐξέφρασε τὴ χαρὰ τοῦ γεραροῦ φιλολογικοῦ συλλόγου γιὰ τὴ φιλοξενία τῆς ἐκδήλωσης καὶ ἐξήρε τὴν προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἔθνους καθὼς καὶ τὸν πατριωτικὸ ρόλο τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε΄.

Στὴ συνέχεια μίλησε ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν Ἀρχιμ. π. Μάξιμος Εὐδας, ὁ ὁποῖος χαιρέτισε τὴν συσπείρωση τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανικῶν δυνάμεων γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ, ποῦ δὲν εἶναι μόνον ἐχθρὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἔθνους καὶ διαδίδασε τίς εὐχές καὶ τὰ συγχαρητήρια τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ὁποῖου τελοῦσε ἡ ἐκδήλωση. Ὁ Πρωτοσύγκελλος ὑπογράμμισε τὴν ἀνάγκη τοῦ συντονισμοῦ τῶν προσπαθειῶν, ὥστε νὰ ὑπάρξει ἀξιόλογο ἀποτέλεσμα.

Μετὰ Βυζαντινὴ Χορωδία ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Λαμπαδαρίου τοῦ Καθεδρικοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀθηνῶν κ. Β. Τζελά ἀπέδωσε ὕμνους τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Ε΄ καὶ τὸν λόγο ἔλαβε ὁ κύριος ὁμιλητὴς, Διευθυντὴς τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας» κ. Ἱ. Μ. Χατζηφώτης, ὁ ὁποῖος με ἀδιάφυστα τεκμήρια, νέα στοιχεῖα καὶ εὐγλωττες μαρτυρίες κατέδειξε τὴν ἐνίσχυση τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας ἀπὸ τὸν Πατριάρχη, πρόβαλε ἄλλες πατριωτικὲς του ἐνέργειες γιὰ τὴν εὐδόση τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀσχολήθηκε διεξοδικὰ με τὸν εἰκονικὸ «ἄφορισμὸ» καὶ παρουσίασε ὅλες τίς παράλληλες ἐνέργειές του, ὥστε νὰ μὴν υπάρξουν ἐπιπτώσεις ἀπ' αὐτὸν στὸν Ἀγώνα, ἀλλὰ νὰ παραπλανηθοῦν οἱ Τοῦρκοι καὶ νὰ ἀποτραποῦν τεραστίως ἐκτάσεως σφαγὲς ὁμογενῶν τῆς Πόλης. Ὑστερα ὁ ὁμιλητὴς ἔκανε χρῆση ἀπορρήτων ἐκθέσεων διπλωματικῶν ἐρωτησίων χωρῶν, ποῦ καὶ ἐχθρικά διέκριντο πρὸς τὴν Ἐπανάσταση καὶ τὴ δυνατότητα εἶχαν συχνῆς ἐπαφῆς με τὴν Ὑψηλὴ Πύλη. Καὶ ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτὰ ἀναδεικνύεται ἡ ἀγνή μορφή τοῦ Ἐθνάρχη Γρηγορίου τοῦ Ε΄, ποῦ πλήρωσε με τὸ τίμιο αἷμα του τὴν προδοσία ὅπως τὴ θεώρησαν οἱ Τοῦρκοι: στοὺς ὁποίους ἔδινε ψευδεῖς ἐγγυήσεις καὶ ὑποσχέσεις, ὥστε νὰ προχωράει τὸ ἔργο τῶν Φιλικῶν. Εἰχωριστὴ ἐντύπωση προκάλεσε ἡ μαρτυρία τοῦ Μακρυγιάννη γιὰ τὸν «ἀγαθὸ» Πατριάρχη, ὅπως τὸν ἔλεγε, ποῦ ὡς σήμερα δὲν ἔχει ἀξιοποιηθεῖ:

«Ἐδῶ εἰς Ἀθήνα ἦρθε ἓνας πρωτοεταίριος Λουκᾶς Διοταριδῆς, προκομμένος ἄνθρωπος. Πισιότηκαμεν φίλοι. Τὸν ρώτησα διὰ τὸν πατέρα τῆς λευ-

τειᾶς μας, τὸν μακαρίτη Ρήγα Βελεστίνο, πῶς προδόθη. Μοῦ εἶπε πολλά. Ἀφοῦ τὸν προδῶσαν καὶ σκοτώθη, τότε ὁ Σουλτάνος πρόσταξε τὸν μακαρίτη Πατριάρχη καὶ τῶδωσε ὅτι κατήχησες τῶσαν δώσει, ὅπου ἦταν τοῦ Ρήγα, καὶ τοῦ εἶπε, ν' ἀφορίσει αὐτὸν καὶ τοὺς ὁπαδούς του. Τότε ὁ ἀγαθὸς Πατριάρχης περὶλαβε αὐτὸς τὴν Ἐταιρία διὰ νὰ μὴν σβέσει καὶ τὴν ξακολούθησε καὶ κατηχοῦσε· κι ἔστειλε καὶ πιστὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν Ρουσία· κι ἐκεῖ ἦσαν κι ὁ Διοταριδῆς, πιστὸς του φίλος, τοῦ Πατριάρχου· καὶ ἦσαν ἀξιωματικὸς τῆς Ρουσίας. Καὶ τοῦ παράγγειλε νὰ πάγει εἰς τὸ Ὅρος ὁ Διοταριδῆς, ὅπου ἦταν κι ὁ Πατριάρχης ἐκεῖ σιγοῦνι, ν' ἀνταμωθοῦν. Ἐτζι πῆρε τὴν ἄδεια καὶ πῆγε εἰς Ὅρος. Ἀφοῦ ἀναμώθηκαν με τὸν Πατριάρχη, τὸν κατήχησε καὶ τὸν χερσότησε καὶ καλόγερο καὶ τοῦ εἶπε νὰ πάγει εἰς τὴν Ρουσίαν ν' ἀπαραιτηθεῖ ἀπὸ τὴν δούλεψη καὶ νὰ μιλῆσει με τὸν Καποδίστρια καὶ νὰ περάσει εἰς Βλαχιά νὰ πάσει μοναστήρια με νοῖκι καὶ νὰ κατηχήσει κι ὅσους μπορέσει καὶ νὰ συνάξει κι ὅτι χρήματα μπορέσει διὰ νὰ χορημέψουν διὰ τὴν πατρίδα. Πῆγε εἰς τὴν Ρουσία ἀπαραιτήθη, μίλησε καὶ με τὸν Καποδίστρια καὶ εἰς τὴν Βλαχιά κατήχησε πολλοὺς καὶ τὸν Μιχαήλδοντα καὶ πῆρε καὶ μοναστήρια καὶ συνάξε κι ὡς τρία μιλιοῦντα γροῖσια. Τοῦ ἀποκορίθη ὁ Πατριάρχης νὰ τᾶχει ἐκεῖ ὅσο νὰ χρειαστοῦνε. Ὁ μακαρίτης ὁ Ναπολέων ὁ αὐτοκράτορας τῆς Γαλλίας, τὸ καύκημα τοῦ κόσμου, διὰ μέσον τοῦ πρέσβη του τότε Σεμπασιάνη γράφει τοῦ Πατριάρχου εἰς Κωνσταντινούπολη καὶ τοῦ λέγει νὰ στείλει νὰ κατηχήσει παντοῦ τοὺς χριστιανούς, νὰ εἶναι εἰτοιμασμένοι, κι ὅταν νὰ εἶναι καιρὸς ὅπου θὰ κωηθεῖ, νὰ χτυπήσουν κι αὐτῆνοι καὶ εἶναι δικό τους ἀπὸ Κωνσταντινούπολη καὶ κάτω, Γουργαριά, Σερβία, Θεσσαλομακεδονία, Νιουράτζο, Αὐλώνα καὶ ὀλόγυρα αὐτὰ τὰ μέρη, Ρούμελι, Πελοπόννησο καὶ τὰ νησιά. Τοῦ ἀποκορίθη ὁ Πατριάρχης ὅτι ξακολουθεῖ ἀπὸ καιρὸ ὅτι τοῦ γράφει. Κι ἔστειλε καὶ κατηχοῦσαν. Ἡ κακὴ τύχη, ἀπόνυχε ὁ μακαρίτης ὁ Ναπολέων καὶ νεκρῶσανε κι αὐτά. Αὐτὸ τὸ σκέδιον τὸ ἤξερε κι ὁ Καποδίστριας ἀπὸ τὸν Πατριάρχη. Ὅταν λευτερώθη τοῦτο τὸ ὀλίγον μέρος τῆς Ἑλλάδος, ὁ αὐτοκράτορας τῆς Ρουσίας ἤξερε τὸ σκέδιον κι ἔβαλε τὸν Καποδίστρια νὰ νεργήσει εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ τὸν κάμουν Κυβερνήτη τους».

Ὁ ὁμιλητὴς ἐπισήμανε τὴ θαναυσότητα, με τὴν ὁποία οἱ Τοῦρκοι συμπεριφέρθησαν στὸν Πατριάρχη καὶ στὸν νεκρὸ του, ὑπογράμμισε τὸν ἀτιμωτικὸ τρόπο τοῦ ἀπαγχονισμοῦ, ποῦ ποτὲ δὲν εἶχε γίνει γιὰ θρησκευτικὸ ἀρχηγὸ καὶ κατέληξε στὸ εὐλογο συμπέρασμα ὅτι αὐτὴ ἦταν ἐκδίκηση ἀπέναντι σὲ ὑποτιθέμενο «φίλο», ποῦ ἀποδείχθηκε ἄσπονδος ἐχθρὸς τους.

Μετὰ τὴν ὁμιλία, ποῦ διακόπηκε ἀρκετὲς φορὲς με παρατεταμένα χειροκροτήματα, ἀπῆρθυαν χαιρετισμοὺς οἱ ἑκπρόσωποι τῶν Ἱ. Μητροπόλεων Νέας Σμύρνης π.

Βασίλειος Ἡλιακής, Πειραιῶς Ἀρχιμ. π. Ἰγνάτιος Γεωργακόπουλος, τοῦ ΙΣΚΕ π. Σπυρίδων Κοράκης, ὁ Πρόεδρος τῆς Χριστιανικῆς Δημοκρατίας κ. Νίκος Ψαρουδάκης, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς ΠΟΕ π. Μᾶρκος Μανώλης, ὁ Μ. Ἱερομνήμων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ. Ἄρης Πανώτης, ὁ Πρόεδρος τῶν «Φίλων τοῦ Ἁγίου Ὁρους» Καθηγητῆς κ. Βασ. Κέκης κ.κ. Ὅλοι ἐξῆραν τὴν ώραία μορφή τοῦ Γρηγορίου τοῦ Ε' καὶ συμφώνησαν γιὰ τὴν στενὴ συνεργασία τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανικῶν δυνάμεων, ὥστε νὰ ἀντιμετωπισθοῦν δυναμικὰ οἱ ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς θρησκείας μας, τῆς ἐλληνορθοδόξου παραδόσεώς μας.

Ἰδίως ὁ κ. Ψαρουδάκης ἐντόπισε ὡς κέντρα κατευθύνσεως τῶν ἐπιθέσεων τὸν μαζονισμὸ καὶ τὸν μαρξιστικὸ ἀθεϊσμὸ, ἐνῶ ὁ π. Μᾶρκος Μανώλης συνέδεσε τὸν Πατριάρχη μὲ τοὺς Κολλυδάδες τοῦ Ἁγίου Ὁρους καὶ ἀναφέρθηκε στὸν Πατρικὸ τοῦ ὁπλισμοῦ. Ὁ κ. Πανώτης ἀσχολήθηκε μὲ τὴν ἐθνικὴ σημασία τῆς κλειστῆς πύλης

τῶν Πατριαρχείων στὸ Φανάρι, ἀπὸ τὴν ὁποία κρέμασαν τὸν Πατριάρχη καὶ ὁ Καθηγητῆς κ. Κέκης τόνισε τὴν ἀνάγκη νὰ δραστηριοποιηθοῦν ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ πλαισιώνοντας τὴν Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία δὲν εἶναι δυνατὸ μόνη της νὰ ἐπωμισθεῖ τὸ ἔργο τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν ἐπιθέσεων κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς πίστεως.

Στὴν ἐκδήλωση, ποὺ ἐγίνε σὲ παλλόμενη ἀπὸ ἐνθουσιασμὸ ἀτμόσφαιρα, παρευρέθησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Μεγάρων κ. Βαρθολομαῖος, Θεσσαλιώτιδος κ. Κλεόπας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἱ. Συνόδου Ἀρχιμ. Τιμόθεος Τριβιζῆς, πολλοὶ κληρικοί, ἐκπρόσωποι τῶν ἀδελφοτήτων «Ζωή», «Σωτήρ», «ΧΑΝ» κ.κ. συλλόγων καὶ ὀργανώσεων, ἐκπαιδευτικοὶ καὶ πολὺς κόσμος, ποὺ εἶχε ὑπερπληρώσει τὴν πλατεία, τὸν ἐξώστη καὶ τοὺς διαδρόμους τῆς αἵθουσας.

Τὸ κείμενο τῆς ἐμιλίας θὰ ἐκδοθεῖ σὲ μεγάλο ἀριθμὸ ἀντιτύπων ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ, γιὰ νὰ διανεμηθεῖ εὐρύτατα.

Α Κ Α Θ Ι Σ Τ Ο Σ Υ Μ Ν Ο Σ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 100)

σωπικῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἀνθρωποκτόνου δράσεως τοῦ διαβόλου. Πῶς μπορούμε νὰ διαμφισθητοῦμεν τὴν ὑπαρξίν του;

2. Ὁ θεὸς Ἀπόστολος Παῦλος, ἐμιλῶν περὶ τῆς πάλης τῶν ἀνθρώπων ἐναντίον ἀοράτων ἐχθρῶν, λέγει: «Ὅτι ἔχομεν νὰ παλαίωμεν πρὸς δλόκληρον πονηρὸν συγκρότημα σατανικῶν δυνάμεων. «Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας...» (Ἐφεσ. στ' 12). Δὲν παλαίωμεν ἀπλῶς μὲ ἀνθρώπους, ποὺ ἔχουν αἷμα καὶ σάρκα· ἀλλὰ ἐχθροὶ μας ἀόρατοι εἶναι διὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ποὺ κατορθώνουν νὰ ἐξουσιάζουν τὸν κόσμον στοὺς αἰῶνας αὐτοὺς ποὺ ζῶμεν.

Αὐτὸς ὁ ἀόρατος ἐχθρὸς μᾶς περιβάλλει καὶ συνεχῶς μᾶς στήνει παγίδα. Ἀπὸ τῶν κακῶν σκέψεων καὶ τῶν πονηρῶν ἐπιθυμιῶν μέχρι τῶν ἐξωτερικῶν πειρασιμῶν καὶ περιστάσεων τῆς ἀμαρτίας κάποιος σατανικὸς δάκτυλος ὑποκινεῖ καὶ ἐξωθεῖ τὸν ἐπιρροπῆ πρὸς τὴν ἀμαρτίαν κόσμον εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ κακοῦ· εἰς ἔργα πονηρὰ καὶ φαῦλα· διὰ νὰ παρασύρῃ εἰς τὴν ἀπώλειαν τοὺς «τὰ φαῦλα πράξαντας» (Ἰω. ε' 29).

Ἐπιβάλλεται ἄμυνα καὶ ἀπόκρουσις τῶν πονηρῶν παρορμήσεων τῶν ἀοράτων αὐτῶν πολεμίων μας. Εἰς τὴν ἄμυναν δὲ αὐτὴν ὁ ὀρθόδοξος χριστιανὸς γνωρίζει νὰ καταφεύγῃ πρὸς τὴν Παναγίαν, διὰ νὰ εὕρῃ ἀπὸ τῶν «ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον» καὶ προστασίαν. Τοσοῦτῃ δὲ μᾶλλον ἔχει ἀνάγκη ὁ πιστὸς ἀπὸ τὴν σκέπην ταύτην τῆς Παναγίας, διότι οἱ ἀόρατοι ἐχθροὶ δὲν πολεμοῦνται κατὰ μέτωπον. Χρειαζέται περισσότερο προφύλαξις ὑπὸ τὴν ἄμωχον σκέπην τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου· καὶ ὄχι ἀλόγιστον θάρρος, «ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κστ' 41), ἐκ τοῦ ὁποίου πολὺ δυσκολώτερα ἀπαλλάσσεται ὁ ἀδύνατος ἄνθρωπος. Ἡμεῖς πρέπει νὰ λαμβάνωμεν τὰ μέτρα μας, καὶ νὰ ζητοῦμεν καὶ τὴν ἄνωθεν προστασίαν καὶ κάλυψιν καὶ «ἀμυντήριον»· «πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει:

ἡμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δυνάμεθα, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἐκδασιν, τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορ. ι' 13).

3. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ἀόρατοι ἐχθροὶ. Καὶ δὴ ὑπάρχουν καὶ μέσα στὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν μας ἀντιμαχόμενες τάσεις. Ὅλοι ἔχομεν αὐτὴν τὴν δυσάρεστον ἐμπειρίαν τῶν ἐντὸς ἡμῶν ἀμαρτωλῶν κλίσεων καὶ ροπῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων ὁ ἀγὼν καὶ ἡ πάλη εἶναι διμέτωπος. Ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς ἐχθρούς, ἐσυνειδήτους καὶ ὑποσυνειδήτους, καὶ δρατούς, ἀλλὰ καὶ ἀοράτους ἐν πολλοῖς.

Καὶ πάλιν ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου μας εἶναι τὸ ἀκαταμάχητον «ἀμυντήριον». Διότι ἐγέννησε τὸν Χριστὸν, ἀπὸ τὸν Ὅποιον πηγάζει ἡ ἐξαγιαστικὴ δύναμις καὶ χάρις, ἡ καθιστώσα τὸν χριστιανὸν δυνατὸν καὶ ἱκανὸν νὰ νική, μὲ τὴν ὑπέρμαχον βοήθειάν Της, πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον.

Ἄρκει νὰ μὴ ὑπάρχῃ ἐκ μέρους μας ἀδιαφορία καὶ ἀμέλεια. Διότι, ὡς τρίτος ἀόρατος ἐχθρὸς —μετὰ τὸν διάβολον καὶ τὰς ρίζας τοῦ κακοῦ ποὺ πολλακίς ζωντανεύουν μέσα μας— εἶναι αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ἀδιαφορία. Ἄν ὁ πρῶτος, ὁ διάβολος, εἶναι ἐπικίνδυνος, ὡς ἀόρατος καὶ ὑπουλος, καὶ ὁ δεύτερος, ὁ πονηρὸς ἑαυτὸς μας, μᾶς σπρώχνει μὲ δύναμι στὴν κακία καὶ τὴν διαφθορά. Ὁ τρίτος, ἡ ἀμέλεια, εἶναι ἐξ ἴσου διέθριος, ἀκριβῶς διότι καταργεῖ τὴν ἄμυναν καὶ δὲν ἐπιστρατεύει τὴν προσοχὴν καὶ τὴν προφύλαξιν.

Διὰ τοῦτο ἡ περίοδος τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς μᾶς καλεῖ εἰς ἐπαγρύπνησιν. Καὶ εἰς ἀνασύνταξιν τῶν πνευματικῶν μας δυνάμεων. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μᾶς προσφέρεται· ἀφθονα, μὲ ὅλα τὰ ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μας προβλεπόμενα λατρευτικὰ καὶ ἁγιαστικὰ ἔργα. Καὶ ἡ Κεχαριτωμένη Παναγία μας τονώνει τὸν θρησκευτικὸν παλμόν μας, διὰ νὰ ἀγωνιζώμεθα τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. Αὐτὴν ἔχοντες ὡς Ὑπέρμαχον Στρατηγὸν καὶ φάλλοντες τὴν ὁδὴν ταύτην καὶ τὸ «χ α ἱ ρ ε». «Χ α ἱ ρ ε ἀοράτων ἐχθρῶν ἀμυντήριον».

(Συνεχίζεται)

ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΕΩΣ

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Ἀθηνῶν

Εὐλογία και δῶρο Θεοῦ

Με τὴν ἐναρξὴ τῆς πασχαλινῆς περιόδου, ἤδη ἀπὸ τῆ λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως, σὲ ἄλους μας κάνει ἐντύπωση ἢ πολυσήμαντη θέση και χρήση τοῦ ὄρου «λόγος» στὰ κείμενα ποῦ χρησιμοποιοῦνται ἐκείνη τῆ νύχτα.

«Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποίησάμην περὶ πάντων, ..., ὃν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε και διδάσκειν» (Πράξεις α' 1). Αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς, γιὰ τὸν Ὅποιο κάνει λόγο ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς στὶς Πράξεις, εἶναι ὁ ἴδιος, ποῦ ὡς «Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν και ἦν ἐν ἀρχῇ» καθὼς μᾶς ἀναφέρει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (α' 1).

Τί εὐλογία ὁμως Θεοῦ εἶναι αὐτή, ὅταν μιλώντας ἑλληνικὰ μπορούμε νὰ διακρίνουμε ἀσυγχύτως τὶς ποιικίλες ἔννοιες μιᾶς τόσο πλούσιας λέξης, ὅπως εἶναι ἢ λέξη «λόγος». Δῶρο Θεοῦ ἀκριβὸς ὁ ἀνθρώπινος λόγος και ὡς ὁμιλία, ἀλλὰ και ὡς ἰδιαίτερη λειτουργία τοῦ νοῦ, ὡς λογικὸ.

Ἐνδιάθετος ἢ ἔναρθρος, ὁ ἀνθρώπινος λόγος εἶναι ἓνα χάρισμα, ποῦ ἢ ἀπουσία του, στὶς διάφορες παθολογικὲς καταστάσεις, μᾶς κάνει νὰ αἰσθανόμαστε πόσο φτωχότερος γίνεται ὁ κόσμος μας. Ἡ παρουσία του φέρνει μιὰ τάξη στὴ σύγχυση τῶν αἰσθημάτων και μᾶς βοηθεῖ νὰ διατυπώνουμε μὲ ἀκρίβεια τὶς σκέψεις μας και νὰ συμμαζεῖσουμε τοὺς λογισμοὺς μας.

Ὁ ποιμαντικὸς λόγος

Ἄν ὁ κάθε λόγος ποῦ προφέρεται: ἔχει σημασία, και ἂν γιὰ κάθε λόγο ἀργὸ θὰ δώσουμε λόγο (Ματθαίου 18' 36), θαρύνουσα σημασία ἔχει ὁ λόγος τοῦ ποιμένα, ὁ ποιμαντικὸς λόγος ποῦ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν πιστό. Εἴτε στὸ κήρυγμα λέγεται, εἴτε στὴν κατήχηση, εἴτε στὴν ἐξομολόγηση, εἴτε στὴν συμβουλευτικὴ πράξη, ἀλλὰ και στὶς ποιμαντικὲς ἐπισκέψεις και περιστασιακὰ στὴν ὀποιαδήποτε συνάντηση, εὐκαιρως - ἀκαιρως.

Ὁ λόγος, ὅπως γνωρίζουμε, σαρκώνεται, παίρνει σάρκα και ὄστα, διαμορφώνει ζωές, οἰκοδομεῖ μὰ και γκρεμίζει, «κόκκαλα δὲν ἔχει και κόκκαλα τσακίζει». Μπορεῖ νὰ εἶναι παρακλητικὸς και παρήγορος, ἐπιτακτικὸς, κατήγορος και ἐπιτιμητικὸς, ἐπαινετικὸς και ἐνθαρρυντικὸς, νὰ σὲ ἀνεβάξει: στοὺς οὐρανούς και νὰ σὲ κα-

τεβάξει: στὸν ἄδη, πληθωρικὸς και ἀπέρριτος, νὰ γεννάει ἐλπίδες ἢ νὰ ὀδηγεῖ σὲ ἀπόγνωση. Νὰ εἶναι χαριτωμένος, «ἄλατι ἡρτυμένος» ἢ ἄνοστος, θαρετὸς και μονότονος ἢ ἐνδιαφέρων και ἐλκυστικὸς.

Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ λόγου ποῦ ἀναφέραμε δὲν εἶναι ἀδιάφορα γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα ποῦ θέλουμε νὰ πετύχουμε προφέροντας τὰ λιγιστὰ ἢ τὰ πολλὰ μας λόγια. Ἄν γιὰ τὸν ποιμένα «μία τις δέδοται: θεραπείας ὁδός, ἢ διὰ τοῦ λόγου διδασκαλία» (Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος PG 48, 665)¹, τὸν λόγο αὐτὸν ὀφείλουμε νὰ τὸν προφέρουμε μὲ τὶς καλλίτερες δυνατὸν συνθήκες, μὲ τρόπο ποῦ τὸ νόημά του νὰ φθάνει ἀκέραιο στὸν παραλήπτη και νὰ γίνεται κατανοητό.

Ἀσφαλῶς, στὸ σημερινὸ μας σημεῖωμα, δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἐξαντλήσουμε ὅλες τὶς προϋποθέσεις ποῦ ἀπαιτοῦνται ὥστε ὁ ποιμαντικὸς λόγος νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὸς και θεραπευτικὸς γιὰ τὸν ἀκροῦμενο. Θὰ θίξουμε μερικὰ μόνο σημεῖα, τὰ ὁποῖα θεωροῦμε ἀπαραίτητα και ποῦ μερικὲς φορὲς μᾶς διαφεύγουν. Σημεῖα, ποῦ ἴσως νὰ θεωροῦνται: ἐξωτερικὰ ἢ τυπικὰ, τὰ ὁποῖα ὁμως ἐπιδρῶν στὴν πορεία μιᾶς συζητήσεως, στὸ διάλογο ποῦ ἤδη ἔχουμε ξεκινήσει: και ποῦ μποροῦν νὰ ἀναστειλοῦν τὶς καλλίτερές μας προθέσεις και νὰ ἀποδυναμώσουν κάθε μας προσπάθεια.

Γραπτὸς και προφορικὸς

Μιλώντας γιὰ σημεῖα θέλουμε νὰ ὑπαινιχθοῦμε τὰ «σημεῖα τῆς στίξεως», ποῦ χρησιμοποιοῦμε συνήθως στὸν γραπτὸ λόγο. Τὰ σημάδια αὐτὰ τὰ μεταχειριζόμαστε στὴν προσπάθεια ποῦ καταβάλλουμε, ὅταν θέλουμε νὰ παραστήσουμε μὲ τὸ γράψιμο, αὐτὸ ποῦ δείχνει ἢ φωνὴ μας, πράγμα, θέθαια, ποῦ εἶναι ἀρκετὰ δύσκολο. Τὰ χρησιμοποιοῦμε, ὁμως, γιὰ νὰ μᾶς δείχνουν ποῦ πρέπει νὰ σταματᾶμε και πόσο κάθε φορά, και πῶς νὰ χρωματίσουμε τὴ φωνὴ μας. Ἄν ἔλειπαν, θὰ ἦταν δύσκολο νὰ καταλάβουμε τὸ νόημα διαβάζοντας².

Ἄν, λοιπὸν, γιὰ τὸν γραπτὸ λόγο συνηθίζουμε νὰ δίνουμε τόση προσοχή, ὥστε ὁ ἀναγνώστης νὰ κατανοήσει ἀκριβῶς αὐτό, ποῦ μὲ τὸ κείμενό μας θέλουμε νὰ τοῦ μεταδώσουμε, τὴν ἴδια προσοχή τουλάχιστο θὰ πρέπει: νὰ καταβάλλουμε και στὸν προφορικὸ μας λόγο. Ἐλλιψη

ανάλογης προσοχής μπορεί να επιφέρει παρανοήσεις, παρεξηγήσεις, άστοχίες και φόρτιση του λόγου τέτοια, που να δημιουργήσει μία ατμόσφαιρα ανάμεσα στους συνομιλητές άνυπόφορη.

Τὰ σημεία του λόγου

Πόσες φορές δὲν μιλάμε σὰ νὰ ἔχουμε ξεχάσει τελείως τὴν ὑπαρξὴ αὐτῶν τῶν σημαδιῶν. Μιλάμε ἀτέλειωτα, ἀσταμάτητα, χωρὶς ἀναπνοή. Κάποτε, ὅμως, ἔρχεται μιὰ στιγμή πού πρέπει νὰ τελειώνουμε. Ἡ τ ε λ ε ί α σ τ ι γ μ ῆ εἶναι ἀπαραίτητη κι ὅμως τὴν λησιμονοῦμε. Ἔτσι περνᾶμε ἀπὸ τὸ ἕνα νόημα στὸ ἄλλο, χωρὶς νὰ δίνουμε τὴν εὐκαιρία στὸν συνομιλητὴ μας νὰ σταματήσει κι αὐτὸς γιὰ λίγο, νὰ στοχασθεῖ πάνω σ' αὐτὸ πού τοῦ ἔχουμε προτείνει.

Ἄν, ὅμως, λησιμονοῦμε τὴν τελεία, τίς περισσότερες φορές μιλάμε μονοκόμματα, χωρὶς κ ὄ μ μ α τ α καὶ ἄ ν ω σ τ ι γ μ ῆ ε ς, χωρὶς νὰ παίρνουμε οὔτε ἀνάσα. Στὴν διασύνη μας νὰ τὰ ποῦμε ὅλα καὶ γρήγορα παρουσιάζουμε καὶ δὲν τονίζουμε ἐκεῖ πού πρέπει τὰ λόγια μας, δὲν κάνουμε τίς ἀντίστοιχες διακοπὲς καὶ παρασύρουμε τὸν συναμιλητὴ μας σὲ ἀνάλογη συμπεριφορὰ.

Ὁ λόγος δὲν εἶναι πάντα λόγια, ἢ σιωπὴ μπορεί νὰ εἶναι πιὸ εὐγλωττὴ καὶ πολὺ χρήσιμα ἀποδεικνύονται καὶ τὰ ἀ π ο σ ι ω π η τ ι κ ἄ... Δὲν χρειάζεται νὰ ὑποτιμοῦμε τὴ νοημοσύνη τοῦ ἄλλου, καταλαβαίνει πολὺ περισσότερα ἀπ' αὐτὰ πού τοῦ λέμε. Κι ἂν ἔχουμε κάποια ἀμφιβολία ἢ ἀπορία, γι' αὐτὲς μπορούμε ν' ἀνεβοκατεβάσουμε τὴ φωνή μας γιὰ νὰ ρωτήσουμε ἢ νὰ δεῖξουμε τὴν ἀπορία μας.

Τὸ ἔ ρ ω τ η μ α τ ι κ ὸ ἢ τὰ ἐρωτηματικά μας, κάποιες φορές, δίνουν καλύτερη ἀπάντηση ἀπὸ τίς ἀπαντήσεις μας. Ὁ ποιμαντικὸς διάλογος εἶναι ὅπως ὅποτε καὶ μιὰ μαθητεία καὶ εὐκαιρία γιὰ τὸν πιστὸ γιὰ νὰ μάθει: νὰ διερωτᾶται ἀλλὰ καὶ νὰ θέτει: τίς σωστὲς ἐρωτήσεις στὸν πνευματικὸ του σύμβουλο. Ὅπως ἔχει λεχθεῖ: «οἱ σωστὲς ἐρωτήσεις εἶναι: σημαντικότερες ἀπὸ τίς σωστὲς ἀπαντήσεις σὲ λανθασμένες ἐρωτήσεις».

Δίπλα ὅμως στὴν ἀμφισβήτηση χρειάζεται καὶ ὁ λόγος θαυμασμοῦ, ἐπαινοῦ καὶ τιμῆς. Συνήθως ὁ λόγος μας εἶναι ἐπικριτικὸς, ἐπιτιμητικὸς ἀπαφεύγει τὸν θαυμασμό, τὸν ἐπαινο καὶ τὴν τιμὴ. Διαγράφουμε μὲ μιὰ μονοκοδουλὰ τὰ θ α υ μ α σ τ ι κ ἄ ἀπαγορεύοντάς τα στὴν ἀγόρευσὴ μας καὶ στὴν «ἀγορά» μας σὰν εἶδη πού ἔχουν ἔλλειψη ἢ εἶναι ἀνεπαρκῆ. Κι ὅμως, ὁ λόγος τοῦ Ἄβδᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Σύρου σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο εἶναι κατηγορηματικὸς:

1. Γιὰ τὸν λόγο ὡς ὄργανο πνευματικῆς θεραπείας κατὰ τὸν Ι. Χρυσόστομο ἀναπτύσσει ὁ Καθηγητὴς Εὐάγγελος Θεοδώρου στὸ περ. «Ὁ Ἐφημέριος», 15 Φεβρουαρίου 1983, σ. 42.

2. Συνοπτικὰ γιὰ τὰ σημεία τῆς στίξεως, βλ. Ν ε ο ε λ λ η ν ι κ ῆ Γ ρ α μ μ α τ ι κ ῆ (ἀναπροσαρμογὴ τῆς Μι-

«Ὅταν θέλεις νὰ συμβουλευθεῖς κάποιον σὶ καλὸ, τίμησέ τον μὲ λόγο ἀγάπης: γιὰ τίποτε ἄλλο δὲν πείθει τόσο τὸν ἄνθρωπο, ὥστε νὰ μεταβάλλει ἑαυτὸν ἀπὸ τὴν κακία στὴν ἀρετή, ὅσο ἡ τιμὴ τὴν ὁποία βλέπει ἀπὸ σένα».

(Λόγος ΟΓ'· βλ. καὶ τὸν Ε').

Ἄλλες φορές πάλι χρειάζεται νὰ κλείσουμε μέσα σὲ π α ρ ἔ ν θ ε σ η μιὰ λέξη ἢ μιὰ φράση τοῦ συνομιλητῆ μας, πού ἐξηγεῖ ἢ συμπληρώνει τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ δὲν θέλουμε, τὴ στιγμή τουλάχιστον πού λέχθηκε, νὰ δώσουμε ὑπερβολικὴ προσοχή. Δὲν τὴν ἀγνοοῦμε χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὴν προβάλλουμε. Ἡθελημένα τὴν θέτουμε σὲ παρένθεση, κάνουμε σὰ νὰ μὴν τὴν ἀκούσαμε. Τὴν κατάλληλη στιγμή μπορεί νὰ τὴν ἐπαναφέρουμε στὴν ἐπιφάνεια.

Δὲν ἐξαντλήσαμε, βέβαια, μὲ ὅσα ἀναπτύξαμε πιὸ πάνω, ὅλα τὰ σημεία τῆς στίξεως τῆς νεοελληνικῆς γραμματικῆς ἢ τῆς δικῆς μας «ποιμαντικῆς γραμματικῆς». Θίξαμε μερικὰ μόνο σημεία καὶ μὲ τρόπο πού εἶναι δυνατὸν νὰ διαφωτίσουν λίγο τὰ ποιμαντικά μας στιγμιότυπα, πού ἀποτελοῦνται: κι αὐτὰ ἀπὸ στιγμὲς τοῦ λόγου.

Πρὶν θέσουμε ὅμως τ ε λ ε ί α καὶ π α ὐ λ α στὸ σημερινὸ μας σημείωμα θέλουμε νὰ ὑπεθυμίσουμε μιὰ ἐπιστολὴ τοῦ Μ. Βασιλείου (τὴν ὑπ' ἀριθ. 333), τὴν ὁποία ἀπηύθυνε σ' ἕναν ἐπαγγελματία γραφέα. Τὸ περιεχόμενόν της συμπληρώνει μὲ τρόπο θαυμαστὸ καὶ ἀποδίδει ἐπιγραμματικὰ ὅσα ἡμεῖς ἐπιχειρήσαμε σήμερα νὰ διατυπώσουμε:

«Τὰ λόγια ἔχουν φύση φτερωτή. Γιαυτό, καθὼς αὐτὰ πειθοῦν, χρειάζονται σημάδια, ὥστε αὐτὸς πού γράφει νὰ προλαβαίνει τὴν ταχύτητά τους. Λοιπὸν, παιδί μου, κάνε τέλεια τὰ γράμματα καὶ θά'ξε σημεῖα στίξεως σὶς προτάσεις κατὰ νόημα. Γιατί ἀπὸ μικρὰ λάθη ἀπέτυχαν πολλὰ σπουδαῖα λόγια ἐνῶ μὲ τὴν ἐπιμέλεια αὐτονοῦ πού γράφει πετυχαίνει τὸ σκοπὸ του τὸ λεγόμενον»³.

κρῆς Νεοελληνικῆς Γραμματικῆς τοῦ Μανόλη Τριανταφυλλίδη), Ἀθήνα, Ἐκδ. Ο.Ε.Δ.Β., 1982, σ. 30-33.

3. Ἡ ἀπόδοση εἶναι τοῦ Ἐπιμελητῆ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Γιώργου Α. Τσανανᾶ ἀπὸ τὸ ἄρθρο του, Χιοῦμορ στὸ Μέγα Βασιλεῖο. Δημοσιεύθηκε στὸν ἐξόριστο τόμο 1600ῆς ἐπετείου Μ. Βασιλείου, Θεσσαλονικῆ 1981 (σ. 210).

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὲς ἐπιταγὲς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΠΑΡΑΙΝΗΣΕΙΣ

Τοῦ Γέροντος
ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΖΕΡΒΑΚΟΥ (†)

«... Ἡ Ἱερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δὲ ἐπουρανίων ἔχει ταγμάτων» κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον. Καὶ κατὰ τὸν Ἰσίδωρον Πηλουσιώτην «ἱερεὺς γὰρ ἔστι ἄγγελος Κυρίου Παντοκράτορος». Ὅσον λοιπὸν μέγα καὶ ὑψηλὸν ἔστι τὸ ἀξίωμα τῆς Ἱερωσύνης τοσοῦτον καὶ ὁ ἱερεὺς ὀφείλει νὰ εἶναι μέγας καὶ ὑψηλὸς εἰς τὴν ἀρετὴν, οὐχὶ εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν, ἀλλὰ εἰς τὴν ὑποποῖον ταπεινώσειν, εἰς τὴν πραότητα, τὴν ἀκακίαν, τὴν καθαρότητα, τὴν ἀγνείαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν σύνεσιν, τὴν φρόνησιν.

Χρεία φόβου Θεοῦ, μεγάλης προσοχῆς καὶ ἀδιαλείπτου προσευχῆς. Ἐὰν οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς πάντες ἦσαν ὡς ὁρίζει ὁ θεόπνευστος Ἀπόστολος Παῦλος καὶ καθὼς τοὺς θέλει νὰ εἶναι ὁ Θεός, νὰ εἶναι δηλαδὴ φῶς εἰς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους, νὰ εἶναι φωτεινὰ τὰ ἔργα των, οἱ ἄνθρωποι βλέποντες τὰ καλὰ ἔργα τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων θὰ ἐδόξαζον τὸν Πατέρα τὸν ἐν Οὐρανοῖς· δὲν θὰ τὸν ὑβρίζον, δὲν θὰ τὸν ἐβλασφήμουν, θὰ διῆγον ἐπὶ γῆς οἱ ἄνθρωποι, ὡς ἐν οὐρανοῖς οἱ ἄγγελοι. Δυστυχῶς τὸ φῶς ἔγινε σκότος (ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων), τὸ δὲ σκότος ἔγινε τόσον πολὺ, ὥστε μὴ βλέποντες τελείως οἱ ἄνθρωποι πίπτουν ὁ εἰς ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον καὶ συντριβόνται.

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπεν εἰς τοὺς Ἀγ. Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἐκείνων διαδόχους «οὕτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα». Μερικοὶ τῶν Κληρικῶν φροντίζουν νὰ λάμπουν τὰ χρυσὰ ἱερά των, τὰ ἄμφια καὶ τὰ ράσα των, ὅχι ὅμως καὶ τὰ ἔργα των. Δὲν λέγω νὰ εἶναι ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ Ἱερεὺς ρυπαρός, ἀκάθαρτος, ρακενδύτης, ἄπαγε! νὰ εἶναι εὐπρεπής, καθαρὸς ὡς ὑπηρέτης καὶ δοῦλος καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ οὐρανοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ νὰ μὴν ἔχει μόνον ἐνδύματα καὶ εἰς αὐτὰ νὰ καυχᾶται, ἀλλὰ νὰ ἔχη καὶ ἔργα θεάρεστα καὶ φωτεινὰ. Φρόντισε νὰ περιπατήσῃς ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθης. Μὴ προσέχῃς εἰς τοὺς πολλοὺς ἀλλὰ εἰς τοὺς ὀλίγους καὶ ἐκλεκτούς. Βάδιζε οὐχὶ τὴν πλατεῖαν ὁδὸν καὶ εὐρύχωρον ἣτις φέρει εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ τὴν στενὴν καὶ τεθλιμμένην, ἣν βαδίζουν ὀλίγοι καὶ ἣτις ὀδηγεῖ εἰς τὴν ζωὴν διὰ τὴν εὐαρεστήσεως Θεῷ καὶ ἀγγέλοις καὶ ὠφελήσεως σ' εαυτὸν καὶ τοὺς ἀδελφούς μας Χριστιανούς...

ΠΡΟΣ ΕΞΟΜΟΛΟΓΟΝ ΙΕΡΕΑ

... Πράγματι ἡ κακία τοῦ παρόντος πονηροῦ αἰῶνος ὑπερέβη τὰς κακίας καὶ ἁμαρτίας πάντων τῶν αἰώνων, καὶ πᾶς πνευματικός, ἔχων φόβον Θεοῦ καὶ συνεί-

δησιν, εὐρίσκειται εἰς δύσκολον θέσιν πῶς νὰ ἐξοικονομῇ τοὺς ἐξομολογουμένους ἁμαρτωλοὺς. Εἰς τὴν παροῦσαν πονηρὰν γενεάν ὁ πνευματικὸς ὀφείλει νὰ μεταχειρίζεται τὴν οἰκονομίαν, διότι ἐὰν μεταχειρισθῇ τὴν ἀκρίθειαν ἢ οὐδεὶς ἐκ τῶν ἐξομολογουμένων ἢ σπάνιοι θὰ εὐρεθοῦν ἄξιοι νὰ κοινωνοῦν. Ἀπαιτεῖται ὅμως μεγίστη προσοχή καὶ διάκρισις εἰς τὸν Πνευματικὸν καὶ προσευχὴ θερμὴ πρὸς τὸν Οὐράνιον Θεὸν καὶ Πατέρα νὰ τὸν φωτίξῃ πῶς νὰ μεταχειρίζεται τὴν οἰκονομίαν, καὶ κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον «οἰκονομητέον καὶ μὴ παρανομητέον», ὁπότε, ἐὰν πρόκειται νὰ παρανομῇ προτιμώτερον νὰ μὴ ἐξομολογῇ, διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃ τὸ ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτὸν.

Ἡ σημερινὴ ἀξιοθρήνητος κατάστασις τῶν ἀνθρώπων ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἔλλειψιν πνευματικῶν ἐναρέτων, σοφῶν, διακριτικῶν, θεοφοβουμένων, εὐσεβῶν καὶ ἐμπείρων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ὑπαρξίν πνευματικῶν στερουμένων φόβου Θεοῦ καὶ πάσης ἀρετῆς, ἀμαθῶν, ἀπείρων καὶ ἐνίων ἀσεβῶν, δυσπίστων καὶ διεφθαρμένων, καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀναμένη τις ἄλλο τι παρὰ ἢ τὸ ἔλεος τοῦ Παναγάρχου Θεοῦ, νὰ ἐξαποστείλῃ ἀνθρώπους ἱκανοὺς καὶ ἐκλεκτοὺς εἰς τὸν μυστικὸν ἀμπελῶνα Αὐτοῦ ἢ τὴν ἐρχομένην ρομφαίαν νὰ καθαρῶσιν τὴν γῆν ἐκ τῶν ἀνομιῶν αὐτῆς...

Καὶ ταῦτα ἐν ὀλίγοις — καὶ σῶζου ἐκ τῆς γενεᾶς ταύτης τῆς πονηρᾶς...

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΕΙΣ ΔΙΑΚΟΝΟΝ

... Ὅταν ἐχειροτονήθῃς Διάκονος καὶ Ἱερεὺς ἦλθα εἰς τὴν Αἴγινα, ὅτε ἔζη ὁ Πνευματικὸς μου Πατὴρ Ἀγιος Νεκτᾶριος καὶ τῷ ἐζήτησα νὰ μὲ εὐχηθῇ, νὰ μὲ εὐλογῆσῃ καὶ νὰ μοῦ δώσῃ τὰς ἀναγκαίας συμβουλὰς. Πάντοτε τὸ ἐνθυμοῦμαι καὶ δὲν τὸ λησμονῶ. Πρῶτον ἔβγαλε τὸν ξύλινον Σταυρόν, τὸν ὁποῖον εἶχε πάντοτε μαζί Του, μὲ ἐσταύρωσε καὶ κατόπιν ἐσήκωσε τὴν δεξιάν Του καὶ μὲ ἠλόγησε καὶ μοι εἶπεν, νὰ εἶσαι ἐσαεὶ φιλόθεος καὶ ταπεινός. Αὐτὰς τὰς δύο συμβουλὰς καὶ ἐγὼ σοῦ δίδω, νὰ εἶσαι εἰς ὄλην σου τὴν ζωὴν φιλόθεος δηλ. νὰ ἀγαπᾷς τὸν Θεὸν καὶ νὰ εἶσαι ταπεινός. Ἐὰν ἀγαπᾷς τὸν Θεόν, Ὅστις εἶναι ἀγάπη, ὁ Θεὸς θὰ μένη μαζί σου καὶ σὺ μὲ τὸν Θεόν. Ὅταν δὲ ὁ Θεὸς εἶναι μαζί σου μὴ φοβηθῆς κανένα. Εἰ ὁ Θεὸς μεθ' ἡμῶν οὐδεὶς καθ' ἡμῶν, καὶ ἐν καρδίαις πραέων ἀναπαύσεται Πνεῦμα Κυρίου. Ὅπου ταπεινώσεις, φεύγει ὁ διάβολος. Ἐν ταύταις ταῖς δύο ἐντολαῖς καὶ ἀρεταῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται.

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1 - ιστ')

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Ἡ οἰκογένεια, τὸ μαρτυροῦν ἡ Βίβλος καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι τὸ φυτώριο τῶν Ἀγίων. Τὸν οἶστρο τους οἱ ψυχές ποὺ καταστέρωσαν τὸν οὐρανὸ τῆς χριστιανικῆς μνήμης, τὸν ὄφειλαν κατὰ πολὺ στή σπιτική ἀγωγή. Στὰ διδάγματα, τὰ καμωμένα μὲ τὸ λόγο καὶ τὸ παράδειγμα, ποὺ ἐκεῖ πήραν. Ἡ ἠσιόδεια ἀπόφανση ὅτι εἶναι ἄριστος ἄνθρωπος ὅποιος μονάχος του ξεχωρίζει τὸ πρέπον, ἀναφέρεται μᾶλλον σ' ἓνα οὐτοπικό ὄν. Γιατί θὰ ἦταν δύσκολο νὰ φαντασθεῖς μιὰ τρυφερὴ καὶ ἀνώριμη ὑπαρξὴ σὲ θέση νὰ τὸ κάνει, χωρὶς τὸν ἀγαθὸ ἐπηρεασμό. Ἄς θυμηθοῦμε τὰ λόγια τοῦ Παύλου στὸ μαθητὴ τοῦ Τιμόθεο: «Υπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἧτις ἐνώκησε πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδῃ καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκῃ» (Β' Τιμ. α' 5). Καί: «Ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερά γράμματα οἶδας» (Β' Τιμ. γ' 15).

Στοὺς πιστοὺς γονεῖς, στήν «κατ' οἶκον ἐκκλησίαν» (πρόλ. Ρωμ. ιστ' 5, Κολ. δ' 15, Φιλήμ. 2), ἐγκτεται τὸ χρέος τῆς πρώτης διὰπλασης τοῦ θεάρεστου χαρακτήρα. Ἐκεῖ, πλάϊ στή διατροφή καὶ ἡ ἀνατροφή τῶν παιδιῶν.

Ὁ Θεὸς πιστεύει στὸν ἄνθρωπο

«9 Καὶ εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς Μανωῆ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ἐκτὸς πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ αὕτη ἐκάθητο ἐν ἀγρῷ καὶ Μανωῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ ἦν μετ' αὐτῆς».

Ἡ προσευχὴ τοῦ εἰσακούσθηκε. Γιατί; Πρῶτα, γιατί πήγαξε ἀπὸ καθαρὴ στερεὴ πίστη. Ὁ Μανωῆ δὲν ἀμφέβαλλε ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ θεῖο ἄγγελμα. Ἀπλῶς ἤθελε νὰ μάθει τὰ καθήκοντα τῶν γονέων τοῦ παιδιοῦ ἀπέναντί του. Πῶς νὰ τοῦ συμπαρασταθοῦν, ἐν ὄψει τοῦ δοξασμένου μέλλοντός του. Τί στάση νὰ τηροῦν. Σὲ τί ἀκριβῶς θὰ συνυφαινόταν ἡ ζωὴ τους μὲ τὴ ζωὴ του.

Ὅταν ὁ δλαστός μας ἔχει ἐπωμισθεῖ ἀπὸ τὴ θεία οἰκονομία ἓνα ἔργο ἱερό, δὲν εἴμαστε ἀμέτοχοι σ' αὐτό. Δὲν γεννάμε παιδιά. Τὰ ἀνατρέφουμε. Τὰ γεννάμε δηλαδὴ ὄχι μιὰ φορά, ἀλλὰ κάθε μέρα. Συγκρατώντας τα στὸ σωστὸ ἠθικό ἔδαφος, ἀναπτύσσοντάς τους ἓνα χαρακτήρα ἀνάλογο πρὸς τὴν κλήση τους. Διδάσκοντάς τα νὰ φυλάνε σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ τίς οὐράνιες ἐντολές, δίνοντας στὸ πλάϊ τους μιὰν ἀδελφή, ποὺ δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴ σοφία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Παροιμ. ζ' 2,4). Γιὰ παντοπνὴ συνοδὸ καὶ ὀδηγήτριά τους.

Τὸ αἴτημα τοῦ Μανωῆ ἦταν ἀκριβῶς αὐτό. Αἴτημα ὄλο ἀνιδιοτέλεια. Ψυχωμένο ἀπὸ τὸν πόθο νὰ δοξασθεῖ, στὸ πρόσωπο τοῦ γιοῦ του, Ἐκείνος ποὺ τὸν ἔφερνε ἀπρόοπτα στήν ὑπαρξή. Τὸ ἐνέπνεε ἡ ὠραία προϋπόθεση, ποὺ μακαρίζει ὁ Χριστὸς σὰν ἐξασφάλιση ἀπήχησης τῶν προσευχῶν μας. «Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ» (Ματθ. στ' 33).

Σὲ τέτοιες προσευχές, εἶναι εὐήκοος ὁ Κύριος. Ἀνταποκρίνεται πρόθυμα.

Ἔστειλε λοιπὸν τὸν Ἄγγελό του γιὰ δευτέρη φορά. Καὶ τώρα ὅμως, ὄχι ἀπ' εὐθείας στὸ Μανωῆ, ἀλλὰ στή μέλλουσα μητέρα τοῦ παιδιοῦ. Ἐνῶ αὕτη βρισκόταν στήν ὑπαίθρο, στὸ χωράφι τους, μόνη.

Γιατί αὕτη ἡ διάκριση; Τὸ πιθανὸ εἶναι ὅτι ὄφειλόταν σὲ δυὸ λόγους. Ὁ ἓνας, τὸ ὅτι, ὅσο καὶ ἂν ὁ ἄνδρας τῆς ἦταν εὐσεβής, ἡ ἴδια τὸν ξεπερνοῦσε κάπως. Ὁ ἄλλος, τὸ ὅτι, σὰν μάνα, θὰ ἦταν πῶς σιμά, σὲ ἀμεση ἐπαφὴ μὲ τὸ φύτρο τους στήν πρώτη του ἡλικία, γιὰ νὰ ἐπιδρᾷ στή διαμόρφωση τοῦ φρονήματος του. Σ' αὐτὸ τὸ πεδίο, πάντα ἔχει μιὰ προτεραιότητα ἡ γυναῖκα σὲ σύγκριση μὲ τὸν ἄνδρα.

Ἀλλὰ ἡ προτιμημένη δὲν ἀφήνει ἀτίμητο τὸ συμβῆος της.

«10 Καὶ ἐτάχυνεν ἡ γυνὴ καὶ ἔδραμε καὶ ἀνήγγειλε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· ἰδοὺ ὤπτα· πρὸς με ὁ ἀνὴρ, ὃς ἦλθεν ἐν ἡμέρᾳ πρὸς με».

Εὐθὺς ποὺ ξαναεἶδε τὸν Ἄγγελο, ἔτρεξε νὰ τὸ πεῖ στὸ σύζυγό της. Κοινὴ εἶχαν τὴ λαχτάρα νὰ ξανάλθει.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 94 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7-8 τεύχους

στά χρώματά τους. "Όσο ή ίδια τὸ περίμενε, τὸ περίμενε και ἐκείνος. Αὐτὸ οἱ φωνές, δική του και δική της, στήν προσευχή πού πρόφερε.

Γι' αὐτή, μέ τήν ὄραση πού τῆς ἔδιναν ἡ ἀγάπη και ἡ ἀφοσίωση τοῦ ὕμναίου, ἐξακολουθοῦσε νά εἶναι ὁ ἀνώτερος στό ζευγάρι. "Ο πῶς ὑπεύθυνος.

Τοῦ ἀνακοινώνει λοιπόν τί τῆς συνέδη. "Ότι τῆς ξαναπαρουσιάστηκε ὁ ἀπεσταλμένος τῶν οὐρανῶν. Θά ἔπρεπε, αὐτή τῆ φορά, ὁ Μανῶ νά πλέξει διάλογο μαζί του.

"Ἄς μὴν περιορίσουμε στίς ἀντιλήψεις τῆς ἐποχῆς τήν ἰδέα πού εἶχε ἡ συγκεκριμένη αὐτή γυναίκα γιά τὸν ἄνδρα της. "Ότι δηλαδή, σέ ὅλες τίς περιπτώσεις, τὸ ἰσχυρὸ φύλο παίρνει τίς ἀποφάσεις. "Ἄς δοῦμε κάτι τὸ βαθύτερο, τὸ πῶς ἀνθρώπινο, πού διαφαίνεται: στό ἱερὸ κείμενο. Ἡ γυναίκα του, ψυχὴ ἀγαθὴ και ἀγασμένη, θά ἐκτιμοῦσε τὸ Μανῶ γιά χάρισμα ἀντικειμενικῆς ἀξίας. Πρέπει νά ἦταν ἄνθρωπος γνήσια θρησκός, νος ξάστερος, μέ κρίση ἰσορροπημένη, ἐλεύθερος ἀπὸ τίς ἀλυσίδες τῶν ἁμαρτιῶν (Παροιμ. ε' 22), πού δὲν ἀφήνουν τὸν καθένα νά κινηθεῖ πρὸς τὸ καλὸ και τὸ πρέπον.

Χωρὶς, βέβαια, ν' ἀποκλείεται και ἡ ἀποψη, ὅτι, ὄντας ἀναμφίβολα ἐνάρετη, εἶχε και ταπεινὸ φρόνημα. Μπορεῖ τὰ γεγονότα νά τῆς ἔλεγαν ὅτι: ὄχι, ἐκείνος τῆς υπολειπόταν στὸ ἄλφα ἢ τὸ δῆτα χάρισμα. Ἄλλὰ ὁ πρᾶγματι: ἄγιος ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἱκανὸς νά δλέπει ὑπεροχὴ του σέ τίποτε. Πάντα παίρνει τὴν τελευταία θέση, ἀξιολογώντας τὸν ἑνα και τὸν ἄλλο. Παράδειγμα ἀπὸ τὰ πῶς ἀκραῖα και πῶς θαυμαστά, ὁ μέγας Παῦλος. Ἐνῶ τὸν εἶπαν —και σωστά— Πρῶτο μετὰ τὸν Ἐνα, τὸ Χριστό, διεκδικοῦσε γιά τὸν ἑαυτὸ του ἑνα πρωτεῖο - ἀντίποδα, διακηρύσσοντας: «Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ» (Α' Τιμ. α' 15). Πρῶτος ὄχι χρονικά, ἀλλὰ ποιοτικά.

Πάντως, ὅπως και ἂν σκεφθοῦμε πάνω στό θέμα, ἡ ἀλήθεια πού ἀποτελεῖ τὴν κρηπίδα του, εἶναι: μιά. "Ότι, ἀνάξιοι ὄντας του, τὸ φωτισμὸ μας τὸν χρωστοῦμε στὸν Κτίστη και Σωτήρα μας. Θυμῆσου τὰ λόγια τοῦ Παύλου: «Ἐχομεν τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ Θεοῦ και μὴ ἐξ ἡμῶν» (Β' Κορ. δ' 7). Εἴμαστε ἑνα φτωχὸ και ἀσήμαντο πῆλιγο σκευός. Καὶ μέσα σ' αὐτό, δοσμένος ἄνοθεν, εἶναι ὁ θησαυρὸς τῆς ἀλήθειας. Ἔτσι, τῆς ἀπειρης δυνάμεως πού κρύβουμε στὰ μύχιά μας, κατὰ κανένα τρόπο δὲν εἶναι σωστὸ νά καταγραφεῖ ἡ προέλευση σ' ἐμᾶς τοὺς ἴδιους.

Τὸ δεδαίωνει, πρὶν ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς. «Χωρὶς ἐμοῦ», λέει, «οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. ιε' 5). Κανεὶς ἄθλος καθαρῆς συνείδησης δὲν εἶναι καρπὸς ἀπλῶς τῆς δικῆς σας ἐφρασης και προσπάθειας. Εἶναι: και αὐτὲς ἀπαραίτητες, γιά νά βρῖσκεστε στήν κατεύθυνση τοῦ θελήματός μου και νά τῆ διανύετε οὐριοδρομώντας. Ἄλλὰ εἶναι κάτι: τὸ ἐλάχιστο ἐνώπιον τῆς χάριος μου πού, δίχως τήν πανσθενή της ἐνέργεια, μάταια θ' ἀποδλέπατε στή λύτρωση ἀπὸ τὸ φέμμα, τὴν πλάνη.

Και πάλι: ὁ Παῦλος, τὸ ὑψηλότερο αὐτὸ ἀνάστημα μέσα στήν Ἐκκλησία, ἀπηχώντας τὴ δεδαίωση τοῦ Διασκόλου του, ὁμολογεῖ: «Χάριτι: Θεοῦ εἰμι: ὁ εἰμι» (Α' Κορ. ιε' 10). Ἐγώ, ὁ πρωταθλητῆς τῆς ἔμπρακτης εὐ-

σέβειας, ἡ οὐρανομήκης ψυχῆ, δὲν ἔγινα ἀπὸ μόνος μου ὅτι: ἔγινα. Κοπίασα, ὑπέφερα, ἀγωνίσθηκα ὅσο κανεὶς ἄλλος. Ἄλλὰ ἀπὸ πού ἀντλοῦσα τὸ σθένος; Ἡμουν και ἐγώ ὅτι: ὄλοι οἱ ἄνθρωποι. Μιὰ χούφτα πηλός. Αὐτὴ τῆ μηδαιμότητα, αὐτὴ τῆ χούφτα χώματος ὁ Θεὸς μετέβαλε σέ ἀδάμαντα μέ τῆ χάριος του. Ἄν ὁ ἴδιος δὲν μοῦ ἄνοιγε δρίζοντας και δὲν συνέπαιρνε τὸ εἶναι μου, πῶς θά κατέπληττα τοὺς Ἀγγέλους και σᾶς μέ τὰ τρόπαια πού ἔστησα στήν ἀποστολικὴ μου σταδιοδρομία; Πῶς θά ἔφθανα σέ ἀπόκρημνη ἀρετῆ; Πῶς θ' ἀναδεικνυόμουν ἡ ἀθάνατη δάδα τοῦ Πνεύματος;

Ἐκείνος ὁ πανθαύματος ἔτσι: μιᾶ. Μὲ θαθεῖα συντριβή, μέ ἀπύθμενη ταπεινοφροσύνη, ἀντὶ νά καμαρώνει γιά τὴ δόξα του. Τὴν ἀποδίνει ὅλη στό μοναδικὸ Δωροδοτή.

Εἶχε φαίνεται, πάντα αὐτὴ τῆ συναίσθηση, καθώς, ἀπὸ τὴν ὥρα πού τὸν περιάστραψε ἡ λάμψη τῆς Δαμασκου, ἀπὸ τὴν ὥρα τῆς ἀνάληψῆς του, ἀγωνιζόταν μέ ἀσύγκριτο ζῆλο στό νά τελειοποιεῖται ψυχικά. Καὶ σιμῶνοντας τώρα στό ὀμέγα τῆς τελειότητος, τὸ ξέρει: "Ότι κατόρθωσε, τὸ κατόρθωσε μέ τῆ χάριος τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἔτσι, μέ τὴν ὁμολογία πού κάνει, διδάσκει και ἐμᾶς.

Θυμίζει: στὸν καθένα: Μὴν ἔχεις καμμιὰν ἰδέα γιά τὸν ἑαυτὸ σου. Ὅλα τὰ ὀφείλεις στό Λυτρωτῆ μας. Τὸ Πνεῦμα του τὸ Ἅγιο ἐμφυσᾶ σέ κάθε καρδιά τὴν πίστη. Ὅδηγεῖ ἄσφαλτα στὰ καλὰ ἔργα. Ἀποκρίνεται: σέ ὅλα τὰ προβλήματα μας.

Λοιπόν, μέ τὸ νά πάει ἡ γυναίκα του στό Μανῶ, ἔκανε τὸ ἴδιο πού ἔκανε και αὐτός. Στράφηκε στὸν Κύριο, ζητώντας φέγγος τοῦ νοῦ. Οἱ ἀρετὲς πού στόλιζαν και τοὺς δύο, δικὸ του χάρισμα ἦταν. Δὲν τίς ἀναγνώριζαν σὰν κάτι πού τὸ ἔφερε στήν ὑπαρξη τὸ ἀνθρώπινο ἐγώ. Καὶ ἡ κατατόπιση γιά τὸ παιδί τους, πού τόσο τῆ χρειάζονταν, ἀπὸ ποιὸν ἄλλο θά τοὺς δινόταν παρὰ ἀπὸ τὸν Ἰψιστο;

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ, δ. θ.

Ι Ω Β

Ἡ ζωὴ και τὰ πάθη του

(Τόμος Α')

Μόλις κυκλοφόρησε ἀπὸ τίς ἐκδόσεις
τῆς Ἀποστ. Διακονίας

Σελίδες 366, Δραχ. 400

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗ “ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΤΟΥ ΙΕΧΩΒΑ

Με τὸ ὑπ' ἀριθ. 231)271)23.2.84 ἐγκύκλιο ση-
μείωμα τῆς 'Ι. Συνόδου κοινοποιήθηκε στὴν Ἀρ-
χιεπισκοπὴ καὶ τὴς 'Ι. Μητροπόλεις ἢ ἀπὸ 25.1.84
γνωμοδότηση τοῦ Γραμματέα τῆς Συνοδικῆς Ἐπι-
τροπῆς ἐπὶ τῶν Αἰρέσεων. Παραθέτουμε αὐτούσιο
τὸ κείμενο γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ παρουσιάζει:

«Ἀναφερόμενος εὐσεβῶς εἰς τὸν ἐν Σάμφ ἰδρυ-
θέντα σύλλογον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Χριστιανικὴ Ἐκ-
κλησία τῶν Μαρτύρων καὶ Ἰεχωβά» ὑποβάλω κατόπιν
μελέτης τοῦ θέματος τὰς κάτωθι ἀπόψεις:

1. Οἱ συστήσαντες τὸ ἐν λόγῳ σωματεῖον χιλιασταὶ
δὲν δικαιούνται νὰ φέρουν τὸ ὄνομα «χριστιανοὶ» διὰ τοὺς
ἀκολούθους λόγους:

α) Ἀρνοῦνται τὴν θεότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ διακη-
ρύττουν πὼς εἶναι κτίσμα καὶ ἀπλὸς ἄνθρωπος. Πρὶν
σάρκωθῆ ἦτο «ἀρχάγγελος», ἀλλὰ μετὰ τὴν σάρκωσιν
ἔπαυσε νὰ εἶσαι πνευματικὸν ὄν μετὰ τὸν σταυρικὸν θά-
νατον ὡς ἄνθρωπος ἐξέλειπε καὶ αὐτὸς ποὺ «ἀνεστήθη»
ἦτο ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ, δηλαδὴ ἄλλος ἦτο πρὶν τῆς
γεννήσεως, ἄλλος ἐγεννήθη καὶ ἄλλος ἀνέστη.

β) Δὲν λατρεύουν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

γ) Ὡς ἀνήκοντες εἰς τὴν χιλιαστικὴν τάξιν, τὴν ὀνο-
μαζομένην τάξιν τῶν «ἄλλων προβάτων», δὲν πιστεύουν
εἰς τὴν ἐν Χριστῷ δικαίωσιν, ἀλλὰ εἰς τὴν σωτηρίαν μέ-
σω τῆς ὀργανώσεως καὶ τῆς δουλικῆς ὑπηρεσίας εἰς αὐ-
τήν.

δ) Δὲν πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ λάβουν τὸ πνεῦμα
τῆς υἱοθεσίας καὶ νὰ ἰγίνουν «συγκληρονόμοι Χριστοῦ»
(Ρωμ. η' 17) καὶ ἐπομένως ἀρνοῦνται διὰ τοὺς ἑαυ-
τοὺς τὴν δυνατότητα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως (Ἰω.
α' 12. Γαλ. γ' 28. Α' Ἰω. γ' 2).

ε) Τὸ βάπτισμα δὲν γίνεται εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας
Τριάδος, ὅπως εἰς ὅλας τὰς χριστιανικὰς ὁμολογίας· ἀπορ-
ρίπτεται καὶ ἡ Βιβλικὴ διδασκαλία, ὅτι διὰ τοῦ βαπτί-
σματος προσλαμβάνεται κανεὶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ
Σῶμα Χριστοῦ (Γαλ. γ' 27).

Δ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους οἱ αὐτοαποκαλούμενοι
«χριστιανοὶ μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» δὲν ἀναγνωρίζονται

ὡς χριστιανοὶ ἀπὸ οὐδεμίαν χριστιανικὴν ὁμολογίαν. Ἐπὶ
παραδείγματι εἰς τὸ κλασσικὸν ἔργον Handbuch Re-
ligiose Gemeinschaften, ἔργον τοῦ Arbeitskreis
Religiose Gemeinschaften im Auftrage des
Lutherischen Kirchenamtes, Hsg. von Horst
Reller, Gutersloh 1978, σελ. 448, ἀναφέρεται, ὅτι
«μία βαπτιστικὴ πράξις συντελεσθεῖσα εἰς τοὺς μάρτυρας
τοῦ Ἰεχωβά δὲν εἶναι χριστιανικὸν βάπτισμα».

Κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς ὀργανώσεως τῶν «μαρτύ-
ρων τοῦ Ἰεχωβά» «χριστιανὸς» σημαίνει «κεχρισμένος»,
δηλαδὴ μέλος τῆς τάξεως τῶν 144.000, εἰς τὴν ὁποίαν
δὲν ἀνήκουν οἱ ἐν Σάμφ δημιουργήσαντες τὸ ὡς ἄνω
σωματεῖον.

2. Κατὰ τὴν «ὁμολογίαν πίστεως» τῶν «μαρτύρων
τοῦ Ἰεχωβά», ἡ ὁποία ὑπεβλήθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παι-
δείας τὴν 8ην Ἰανουαρίου 1957, ἡ ἐκκλησία εἶναι «τὸ
σῶμα τοῦ Χριστοῦ» ἢ ἡ «νύμφη τοῦ Χριστοῦ» καὶ τὸ
«μικρὸν ποίμνιον» (σελ. 3)· ἄρα οἱ ἐν Σάμφ ἰδρύσαν-
τες τὸ ὡς ἄνω σωματεῖον, ὡς ἀνήκοντες εἰς τὰ «ἄλλα
πρόβατα», πιστεύουν, ὅτι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν
τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά».

3. Κατὰ τὴν ἀποψιν τῆς ἰδίας ὀργανώσεως, κατὰ
κυριολεξίαν «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» εἶναι μόνον τὰ μέ-
λη τοῦ «μικροῦ ποιμνίου»· ἄρα οἱ ὡς ἄνω χιλιασταὶ οὔτε
«μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά» εἶναι.

4. Ἡ ἀποψις ὅτι αἱ δοξασαίαι τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰε-
χωβά» εἶναι φαγεραὶ καὶ διδάσκονται δημοσίως δὲν εἶ-
ναι ἀκριβής. Τοῦτο ἀποδεικνύεται καὶ διὰ τῆς ὑπάρξεως
κρυφῶν ἐντύπων, τὰ ὁποῖα ρυθμίζουν τὰ τῆς πίστεως καὶ
τῆς «λατρείας» των, ἡ ὁποία ταυτίζεται μετὰ τὴν προση-
λυτιστικὴν δραστηριότητα, πράγμα τὸ ὁποῖον παρασιω-
πᾶται εἰς τὴν «ὁμολογίαν πίστεως» πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον
Παιδείας.

5. Εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἐν Σάμφ σωματείου ἀναφέρε-
ται ὅτι μέλη τοῦ σωματείου δύνανται νὰ γίνουν μόνον
«διορισμένοι πρεσβύτεροι», δηλαδὴ διορισμένοι ἀπὸ τὴν
Ἐταιρίαν «Σκοπιὰ» (Νέα Ὑόρκη). Κατὰ τὸ ἄρθρον 9α
τὴν θέσιν τοῦ προέδρου καταλαμβάνει ἀπαραιτήτως ὁ ἐν
Ἀθήναις ἐκπρόσωπος (διορισμένος) τῆς ἐταιρίας τοῦ
Μπροῦκλιν· «ἀποχώρησις ἢ παραίτησις» τοῦ προέδρου,

δηλαδή ή παύσις του από το Μπροϋκλιν, «συνεπάγεται την έκπτωσιν ολοκλήρου του Δ.Σ.».

Τὰ ἀνωτέρω ἀποδεικνύουν, ὅτι εἰς τὸ σωματεῖον αὐτὸ δὲν λειτουργοῦν αἱ δημοκρατικαὶ διαδικασίαι· τὰ μέλη εἶναι «διορισμένοι» ἀπὸ τὸ Μπροϋκλιν καὶ ὁ «πρόεδρος» εἶναι πάντοτε ὁ «ὐπεύθυνος τμήματος Ἑλλάδος», ὁ ἔμπιστος δηλαδή τοῦ Μπροϋκλιν. Ἀπὸ τὸ Μπροϋκλιν τῆς Νέας Ὑόρκης δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ παυθῇ τὸ Δ.Σ., ἀναλόγως τῆς «νομιμοφροσύνης» τῶν μελῶν. Τὸ Μπροϋκλιν δύναται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἄρῃ τὸν «διορισμὸν» τοῦ «πρεσβυτέρου» καὶ ἐπομένως νὰ ἀκολουθήσῃ ἢ διαγραφῇ τοῦ ἀπὸ τὸ σωματεῖον ἢ καὶ νὰ ἀνακαλέσῃ τὸν «ὐπεύθυνον τμήματος» δηλαδή τὸν πρόεδρον τοῦ σωματείου ἢ νὰ τὸν ἀντικαταστήσῃ, ὅποτε αὐτὸ «συνεπάγεται τὴν ἐκπτωσιν ολοκλήρου τοῦ Δ.Σ.».

Π Ρ Ο Τ Α Σ Ε Ι Σ

α) Ἡ Ἱερά Σύνοδος, δάσει τῆς διατάξεως τοῦ ἀρθροῦ 4α τοῦ νόμου 590) 1977 γνωμοδοτεῖ διὰ θέματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν τήρησιν τῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἑτεροδόξων. Ἐπειδὴ διὰ τῆς δραστηριότητος τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦᾶ» κλονίζεται τὸ ὀρθόδοξον δόγμα εἰς τὰς συνειδήσεις ἀστηρίκτων ἀτόμων, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν Ἀθηνῶν νὰ μελετήσῃ ἐπιστημένως τὸ θέμα καὶ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ «γνωστῆς θρησκείας», μετὰ στόχον τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Σ.τ.Ε. (2105) 1975) ἢ ὅποια ἐστηρίχθη εἰς ἀναληθῆ στοιχεῖα.

β) Νὰ προσβληθῇ ἡ πράξις 143) 1983 τοῦ Πολυμελοῦς Πρωτοδικείου Σάμου διὰ τοὺς λόγους εἰς τοὺς ὁποίους ἀνεφέρθημεν ἀνωτέρω.

γ) Εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἐκκρεμοῦν δέκα πε-

ρίπου αἰτήσεις διὰ τὴν ἴδρυσιν χιλιαστικῶν εὐκτηρίων οἴκων εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Νὰ ζητηθῇ μέσῳ τοῦ Ὑπουργείου «ὁμολογία πίστεως» τῶν χιλιαστῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ δι' ἐπιστημονικῆς γνωματεύσεως αὐτῆς νὰ ἐπισημάνῃ τὰ ἀναληθῆ καὶ παραπλανητικὰ στοιχεῖα τῆς «ὁμολογίας πίστεως» καὶ νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι πρόκειται ὄντως περὶ κρυφῶν δογμάτων καὶ δοξασιῶν.

Τοιοῦτοτρόπως ἡ ἄρνησις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, δάσει τῆς γνωματεύσεως αὐτῆς, ἥτις δέον ὅπως περιβληθῇ καὶ διὰ τοῦ κύρους τῆς Ἱεράς Συνόδου (ἄρθρον 4α τοῦ ν. 590) 1977), νὰ ἐγκρίνῃ τὴν ἴδρυσιν νέου εὐκτηρίου οἴκου, νὰ μὴ δύναται νὰ ἀναρθεῖ ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, νὰ ἀρθῇ δὲ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. Φ. 077) Α) 2703 τῆς 21.10.1980 ἄδεια ἰδρύσεως εὐκτηρίου οἴκου τῶν «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῦᾶ», εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καρτάλη 4 οἴκημα.

δ) Ἐκ τῶν πραγμάτων ὀδηγούμεθα εἰς τὴν ἀναγκαῖότητα ἰδρύσεως ἐδικῆς νομικῆς ὑπηρεσίας διὰ τὰ θέματα τῶν χιλιαστῶν καὶ ποικιλιωνύμων αἱρέσεων.

Μετὰ σεβασμοῦ

π. Ἀντώνιος Ἀλεβιζόπουλος».

Ν Ε Ε Σ ἔ κ δ ὀ σ ε ι ς τ ῆ ς ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ι Ω Β

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ
Βασ. Μουστάκη

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
Π. Β. Πάσχου

ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
Ἰ. Μ. Χατζηφώτη

Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ
ΚΑΙ Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΟΜΠΡΕΛΛΑ
Πιλίνας Τσιμικάλη

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ
Νίκου Ἀρβανίτη

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετὰ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἔθνη»

★ πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ποὺ ἀσκεῖ σήμερον ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (200 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πάντα τὰ Ἔθνη», Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ὁ πέμπτος Εὐαγγελιστής.

ΕΥΣΤΟΧΑ τὸν ἀπεκάλεσαν πέμπτο Εὐαγγελιστή. Γιατί, ἂν καὶ ἔζησε αἰῶνες πρὶν ἀπὸ τὸ Χριστό, οἷς σχετικῶς μετὰ τὸ σωτήριο Πάθος προφητεῖες περιγράφει μετὰ τὴν ἐνάργεια τὰ γεγονότα, ὥστε νομίζεις ὅτι ἦταν παρών. Μπορεῖ λοιπὸν, ἀπ' αὐτὴ τὴν ἀποψη, νὰ συναριθμηθεῖ μετὰ τοὺς τέσσερις σύγχρονους μετὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦ ἀφηγητῆς τοῦ θείου του, τὸν Ματθαῖο, τὸ Μάρκο, τὸ Λουκᾶ καὶ τὸν Ἰωάννη.

Οἱ προφητεῖες τοῦ Ἑσαΐα εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ λαμπρὰ καὶ ἐξαισία μέρη τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τίς διακρίνουν περιπαθῆς λυρικός οἶστρος καὶ ὠραῖα νοήματα. Εἶναι, κατὰ κοινὴ αἰσθησὶν καὶ ἀναγνώριση, ἀπὸ τὰ εὐγενέστερα καὶ πιὸ συγκλονιστικὰ ἀποκνήματα τοῦ προφητικοῦ λόγου.

Ἄλλὰ ὁ Ἑσαΐας, ὁ «μεγαλοφωνότατος» ὅπως τὸν χαρακτηρίζει ἡ ἐκκλησιαστικὴ Γραμματεία, εἶναι ἐξ ἴσου θαυμαστός καὶ γιὰ τὸν ἴδιον του τὸ θίον. Ἀνῆκει, ὄχι μόνον γιὰ τὰ ὅσα ἐγραψε, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὰ ὅσα ἐπράξε, σὺν τοῖς χοροῖς τῶν γνησίων τέκνων τοῦ Θεοῦ, πού ἐλαμψαν πρὶν ἀνατελεῖν ἡ Καινὴ Διαθήκη. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸν τιμᾷ σὴν λειτουργικῆς τῆς ζωῆς (9ῆ Μαΐου).

Ἐν ὄψει τῆς θερινῆς περιόδου.

ΤΟ ΘΕΡΟΣ εἶναι ἐπὶ θύραις. Κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῆ, καθὼς εἶναι παρατηρημένο, τὰ ἐκκλησιαστικά σὺν τοῖς ναοῖς ἀραιώνουν. Καὶ μάλιστα πολὺ αἰσθητὰ. Τὸ γεγονὸς ὀφείλεται σὲ διάφορους καὶ εὐνόητους λόγους. Ὅπως σὶν καύσωνα, τίς διακοπὲς κ.ά. Πάντως δὲν εἶναι φαινόμενο εὐχάριστο. Τί θὰ ἐπρεπε νὰ γίνῃ, γιὰ νὰ περιορισθῆ; Τὸ βάρος τῆς σχετικῆς εὐθύνης θορύβεται σὺν τοῖς ὅμοις τῶν ἐνοριακῶν ποιμένων. Αὐτοὶ κυρίως πρέπει νὰ κάνουν τὴν ἀρμόζουσα διαφώτιση σὲ πνευματικὰ τοὺς τέκνα, συνειδητοποιώντας ὅτι αὐτὰ τὸ χρέος τοῦ τακτικοῦ ἐκκλησιασμοῦ. Χρέος πού δὲν πρέπει νὰ παραλείπεται.

Ἡ ἑλληνικὴ Τηλεόραση.

ΠΟΛΛΟΙ —καὶ ἀπὸ διάφορα κοιτῆρια δομώμενοι— μιλοῦν ἐναντίον τῆς Τηλεοράσεως. Τῆς θορύβου σὺν τοῖς ἐλλείψεσι καὶ κηλίδεσι ὡς πρὸς τὸ περιοχόμενον τῶν ἐκπομπῶν. Ἄλλοι ἔχουν δίκιο, ἄλλοι ἄδικο.

Τὸ γεγονὸς πάντως μένει ὅτι, παρὰ τὰ προτερήματα, ὑπάρχουν καὶ μειονεκτήματα. Μεταξὺ τῶν τελευταίων, ἡ παροίση ἰδεῶν ἀντιχριστιανικῶν. Πού καὶ πού, ἔχει ἐπισημάνει καὶ ὁ «Ἐφημέριος» τέτοια κρούσματα.

Εἶναι χρέος τῆς Πολιτείας νὰ προσέξει καλύτερα τὸ θέμα. Ἐνδιαφέρει ζεστὰ τὰ ἐκατομμύρια τῶν Ἑλλήνων, πού εἶναι ζῶντα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Δὲν ἀνέχονται —καὶ ἔχουν δίκιο— νὰ προσβάλλεται ἐπὶ ἡ πίστιν τους.

Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ Ραδιόφωνο. Καὶ τὰ δικά του ἀκούσματα δὲν εἶναι πάντοτε ἀμόλυπτα. Τὰ μαζικὰ μέσα ἐνημερώσεως εἶναι κρατικά. Συντηροῦνται ὅμως καὶ λειτουργοῦν μετὰ τὴν δραχμὴν τοῦ καθενός μας. Εἶναι ἄρα δικά μας. Καὶ δεκαίωμά μας εἶναι νὰ λειτουργοῦν ὅπως θέλομε.

Ἐγκαιρὴ ὑπενθύμιση.

ΟΙ ΕΝ ΟΨΕΙ Εὐρωεολογῆς καθιστοῦν ἀναγκαῖο τὸ παρὸν ὑπομνηστικὸ σημεῖωμα. Ἀπενδύνεται σὺν τοῖς ποιμένεσι τῆς Ἐκκλησίας μας, ἔχοντας σκοπὸ νὰ τοὺς προφυλάξῃ ἀπὸ ἓνα κίνδυνον.

Θυμίζοντάς τους ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν πολιτεύεται, τοὺς καλεῖ ν' ἀναλογισθῶν μετὰ τὴν προσοχὴν πρὸς τὸ ποιμνίον κατὰ τὴν προσεκλογικὴν περίοδον. Εἶναι πατέρες ὅλων τῶν ψυχῶν. Καὶ καμμιὰ ἀπ' αὐτῆς δὲν θὰ ἦταν σωστὸ νὰ νιώθῃ ἀποξενωμένη, νὰ τὴν ἐμπνεοῦν αἰσθημάτων ἀποθητικῶν ἐξ αἰτίας τοῦ πνευματικοῦ τῆς πατέρα. Γιατί, ἂν ἐκεῖνος, δείχνοντας πολιτικὴν ἐμπάθεια, τῆς ἀπομακρύνεται, ἡ ζημιὰ θὰ εἶναι μεγάλη.

Χρειάζεται λοιπὸν διάκριση, τρόπος ἀληθινὰ εὐαγγελικῆς ἀπιμετώπισης τῶν ἀνθρώπων, πού, κατὰ τὴν γνωστὴν ἔκφραση, «οὐδέποτε ἀπὸ τὸ πετραχίλιμα». Τίποτε δὲν ἐπιτρέπεται σὺν τοῖς ποιμένασι, πού νὰ καταστρέφῃ τὴν γλυκίαν ἐμπιστοσύνην ὅσον τοῦ ἔχει ἐμπιστευθεῖ τὴν σωτηρίαν τους ἡ θεῖα Χάρις.

Μιὰ ψυχωφελὴς ἐντρούφηση.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ τῆς μνήμης τοῦ πολυάθλου Ἰωβ (6 τοῦ μηνός), εἶναι ἐπίκαιρον τὸ σχετικὸ μ' αὐτὸν βιβλίον, πού ἐξέδωσε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία. Περιέχει, βασισμένο σὲ τὸ κείμενον τῆς μεταφράσεως τῶν Ὁ, τὸ ἀποδεικτικὸν ἐπίσημον ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξίαν, σχόλια καὶ σκέψεις γύρω ἀπὸ τὴν θλίψη αὐτοῦ τοῦ πρωταθλητῆ τῆς καρτερίας, ὅπως τὴν ἐκθέτει, μετὰ σπάνια ποιητικὴν δύναμιν, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Τὸ βιβλίον, γραμμένο σὲ ὠραία δημοτικὴ, γὰρ καὶ σὴν διαύγειά του, διαβάζεται ἀνετα, εἶναι σωστὸ ἐντρούφημα. Μᾶς σηροῖ καὶ μᾶς παρηγορεῖ σὺν δικῆσι μας δοκιμασίαις. Στερεώνει τὸ χριστιανικὸν φρόνημα. Οἱ πρῶτες κοινικῆς πού γράφηκαν γι' αὐτὸ, ἀναγνωρίζουν τίς ἀρετῆς του.

**ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
ΣΥΝΤΑΞΙΜΟΥ ΧΡΟΝΟΥ**

Με έπειγουσα εγκύκλιό του προς τους ασφαλιστικούς οργανισμούς κύριας και επικουρικής ασφάλισης (και το ΤΑΚΕ), το Υπουργείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, κάνει γνωστό ότι σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 13 του Νόμου 1405)83 «δίνεται η δυνατότητα στους ασφαλισμένους που ανέλαβαν τις ασφαλιστικές τους εισφορές να αναγνωρίσουν τον χρόνο που αναλογεί στις εισφορές αυτές ως συντάξιμο».

Στην εγκύκλιο προστίθεται ότι «το δικαίωμα της αναγνώρισης ανήκει στον ασφαλισμένο ή στα δικαιούχα μέλη της οικογενείας του, όπως και η άσκηση αυτού του δικαιώματος μπορεί να γίνει από τα παραπάνω πρόσωπα, χωρίς χρονικούς περιορισμούς, αρκεί να είχαν την ιδιότητα του ασφαλισμένου κατά τη δημοσίευση του νόμου και η ανάληψη των εισφορών να έγινε μέχρι... την 13.12.1983».

**ΚΛΗΡΙΚΟΛΑΪΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΤΗΣ Ι. Μ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Ίδιαίτερη επιτυχία σημείωσαν οι εργασίες του Α' Κληρικολαϊκού Συνεδρίου, που οργάνωσε η 'Ι. Μητρόπολη Πειραιώς, για τα μέλη των 'Εκκλησιαστικών Συμβουλίων των 'Ενοριών, το Σάββατο 7 'Απριλίου, στις κατασκευαστικές της εγκαταστάσεις στο Καπανδριτί 'Αττικής.

Την έναρξη των εργασιών κήρυξε ο Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιώς κ. Καλλίνικος, ο οποίος και προήδρευσε των εργασιών.

Κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου έγιναν εισηγήσεις, τις οποίες ακολούθησε διάλογος με τη συμμετοχή των συνέδρων, που είχαν την ευκαιρία να εκθέσουν τις απόψεις τους πάνω σε θέματα όχι μόνο της δικαιοσύνης των Ι. Ναών, όσο και του ευρύτερου ποιμαντικού έργου της Πειραιϊκής 'Εκκλησίας, γιατί όπως τόνισε ο Σεβασμιώτατος, αποτελούν τους πρώτους, μετά τους ιερείς, συνεργάτες και συντελεστές του.

**ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ**

Κ ό ρ ι ν θ ο ς: Στη διάρκεια εορταστικής εκδήλωσης η 'Ι.

Μητρόπολη Κορίνθου θράβευσε τρεις μαθήτριες της Γ' Λυκείου που πρότευσαν στον Ε' διαγωνισμό εκθέσεων, πάνω σε θέμα που δίδει ο Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Παντελεήμων. Την εκδήλωση που παρακολούθησαν 2.000 περίπου Κορίνθιοι και οι 'Αρχές της Πόλεως, πλαισίωσαν ο Σύλλογος 'Ιεροσολιτών Κορινθίας και η χορωδία του Α' Λυκείου Κορίνθου. Στην έκθεση διαγωνίζονται όλοι οι μαθητές και μαθήτριες της Γ' τάξεως των Λυκείων του Νομού. Τα βραβεία αντιπροσωπεύουν αντίστοιχα το ποσό των 25, 15 και 10 χιλιάδων δραχ.

Α θ ή ν α: Φοιτητές της Θεολογικής οργάνωσαν στη Σχολή τους εκδηλώσεις για την εξωτερική ιεραποστολή: Στις 27 Μαρτίου εγκαινιάστηκε από τον Θεοφ. 'Επίσκοπο 'Ανδρούσης κ. 'Αναστάσιο, Κοσμήτορα της Σχολής, έκθεση με βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια, εκδόσεις στις γλώσσες των χωρών της ιεραποστολής και μικροαντικείμενα τέχνης από την 'Αφρική. Έγινε προβολή φωτοεικόνων διαφανειών σχετικών με την ιεραποστολή και συζήτηση πάνω στο θέμα «δυσκολίες και δυνατότητες της ορθόδοξου εξωτερικής ιεραποστολής». Τέλος, την 28η Μαρτίου τελέστηκε η θ. Λειτουργία των Προηγιασμένων με λειτουργούς και ψάλτες από τις χώρες της ιεραποστολής.

Στα πλαίσια, εξάλλου, της προσπάθειας για ενίσχυση της εξωτερικής ιεραποστολής, το Διορθόδοξο Κέντρο «Πορευθέντες» σε συνεργασία με τους μαθητές του «Παραδοσιακού Κέντρου» του Ι. ναού 'Αγίου Γερασίμου 'Ανω 'Ιλισίων, οργανώνει εκδήλωση με ελληνικούς χορούς και τραγούδια, την Κυριακή 6 Μαΐου, ώρα 6 μ.μ., στο υπαίθριο άμφιθέατρο της Θεολογικής Σχολής.

**ΕΚΘΕΣΗ ΕΡΓΩΝ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑΣ**

'Εγκαινιάστηκε στις 13 'Απριλίου και λειτουργεί με επιτυχία έκθεση έργων Βυζαντινής 'Αγιογραφίας στο «Κέντρο Βιβλίου και 'Επικοινωνίας» (Καπτανών 6 και

Σίνα) της 'Αποστολικής Διακονίας. Πρόκειται για δημιουργίες των Ιεροσπουδαστών και αποφοίτων της 'Αθωνιάδος 'Εκκλησιαστικής 'Ακαδημίας.

'Η έκθεση οργανώθηκε με τη φροντίδα της 'Εφορείας της 'Αθωνιάδος 'Ακαδημίας και του Πανελληνίου Συλλόγου των 'Αποφοίτων της.

Οι εντυπώσεις των επισκεπτών της εκθέσεως είναι πολύ καλές. 'Η δε ποιότητα των έργων των Ιεροσπουδαστών προσιωνίζεται λαμπρή εξέλιξη των νέων αυτών διακόνων του χρωστήρος.

**ΕΝΤΕΙΝΕΤΑΙ Ο
ΑΝΤΙΧΙΛΙΑΣΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ**

Κ ο μ ο τ η ν ή: 'Η 'Ι. Μητρόπολη Μαρονείας και Κομοτηνής, σε συνεργασία με τα ορθόδοξα χριστιανικά σωματεία του Νομού πραγματοποίησε διάφορες εκδηλώσεις αντιχιλιαστικού περιεχομένου. Συγκεκριμένα: Τέλεση πανηγυρικής θ. Λειτουργίας υπό του Σεβ. κ. Δαμασκηνού, ανάγνωση σχετικής εγκυκλίου του και όμιλία του π. 'Αντ. 'Αλεβιζοπούλου (26.2.84). Το απόγευμα της ίδιας ημέρας νέα όμιλία του π. 'Αντωνίου, ενόπιον πυκνού ακροατηρίου, εκδήλωση την οποία πλαισίωσε η χορωδία του Συλλόγου Φίλων της Βυζαντινής Μουσικής. Τη Δευτέρα, 27.2.84, πραγματοποιήθηκε ιερατική σύναξη με σκοπό την άρτια ενημέρωση των εφημερίων για τους δολίους σκοπούς των Μαρτύρων του 'Ιεχωβά.

Π ύ ρ γ ο ς: 'Αντιχιλιαστικού περιεχομένου ήταν η εγκύκλιος του Σεβ. Μητροπολίτου κ. Γερμανού που αναγνώστηκε στους Ι. Ναούς την Κυριακή της 'Ορθοδοξίας, ενώ η 'Ι. Μητρόπολη εξέδωσε και ειδικό βιβλιαράκι με τίτλο «'Αντιαιρετικό εγκόλπιο», προκειμένου, όπως σημειώνεται στον πρόλογο, να βοηθηθούν οι μὲν πιστοί χριστιανοί να στερεωθούν στην πίστη, οι δὲ παραπλανηθέντες να γνωρίσουν την αλήθεια και να απομακρυνθούν από την πλάνη του Διαβόλου.